

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет будівництва та транспорту
Кафедра архітектури та інженерних вишукувань

До захисту
Допускається
Завідувач кафедри
Архітектури та інженерних вишукувань
 Д.С. Бородай
підпис
« 15 » грудня 2023 р

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за другим рівнем вищої освіти

На тему: «Особливості архітектурно-планувальної організації туристичних готелів на прикладі Українських Карпат»

Виконала

_____ (підпис)

Кизим К.Р.

_____ (Прізвище, ініціали)

Група

АРХ 2202-м

Науковий керівник

_____ (підпис)

Бородай Д.С.

_____ (Прізвище, ініціали)

Суми – 2023 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра: Архітектури та інженерних вишукувань
Спеціальність: 191 "Архітектура та містобудування"

ЗАВДАННЯ

НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Кизим Карини Романівни

1. Тема роботи «Особливості архітектурно-планувальної організації туристичних готелів на прикладі Українських Карпат»

Затверджено наказом по університету № 176- н від 26.01.2023

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: "16" грудня 2023 р

3. Вихідні дані до роботи: тека вихідних даних до кваліфікаційної роботи з опорними матеріалами (місце будівництва с. Зелена Івано-Франківська область)

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що підлягають розробці)

Пояснювальна записка включає: вступ (актуальність теми, мета, об'єкт, предмет,

задачі, методи, наукову новизну дослідження, практичне значення одержаних

результатів); розділ 1 – **АНЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ**

ТУРИСТИЧНИХ ЗОН В УКРАЇНІ

розділ 2 – **АРХІТЕКТУРНА КОНЦЕПЦІЯ СУЧАСНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ**

ОБ'ЄКТІВ

Розділ 3 – **ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНИХ ГОТЕЛІВ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ**

5. Перелік графічного матеріалу (з точною вказівкою обов'язкових креслень)

5. Перелік графічного матеріалу (з точною вказівкою обов'язкових креслень)

9 графічно-аналітичних таблиць, генеральний план с. Зелена, ситуаційна

схема, генеральний план ділянки, план першого поверху на відмітці +0.300,

план типового поверху +3.300

фасад 1-18, фасад А\Ж\, фасад 18-1, фасад Ж\А\, розріз 1-1, експлікація приміщень,

умовні позначення та експлікація до генплану, 3 перспективних зображень

6. Консультанти за розділами магістерської кваліфікаційної роботи

Найменування розділу	Консультанти
Оглядово-аналітичний	доц. Бородай Д.С.
Теоретичний	доц. Бородай А.С.
Результуючий	доц. Бородай Д.С.
Нормоконтроль	доц. Бородай А.С.
Перевірка на аутентичність: унікальність	доц. Бородай А.С.

7. Графік виконання магістерської кваліфікаційної роботи

Найменування розділу	Термін виконання
Оглядово-аналітичний	10.09.23
Теоретичний	15.10.23
Результуючий	22.11.23
Здача роботи для перевірки на плагіат	27.11.23- 03.12.23
Попередній захист	11.12.23
Здача проекту до деканату	11.12.23- 16.12.23
Захист проекту	

Завдання видав до виконання:

Керівник :

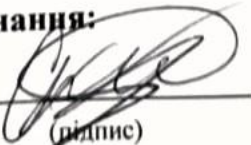

(підпис)

Бородай Д.С.

(Прізвище, ініціали)

Завдання прийняв до виконання:

Здобувач

(підпис)

Кизим К.Р.

(Прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кизим К.Р. «Особливості архітектурно-планувальної організації туристичних готелів на прикладі Українських Карпат»

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування». – Сумський національний аграрний університет, Суми, 2023.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню Особливості архітектурно-планувальної організації туристичних готелів на прикладі Українських Карпат.

Об'єктом дослідження є будівлі. Предметом дослідження є особливості архітектурно-планувальної, містобудівної та композиційної організації будівель.

Структура роботи: вступ, три розділи, висновок та список літератури.

В кваліфікаційній роботі у першому розділі АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ЗОН В УКРАЇНІ У цьому розділі досліджується історія та сучасні аспекти готельно-ресторанного бізнесу, зокрема інтер'єру, архітектури готелів, управління персоналом, планування простору та використання технологій. Аналізується досвід як з-за кордону, так і вітчизняний.

У другому розділі АРХІТЕКТУРНА КОНЦЕПЦІЯ СУЧАСНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ. У цьому розділі розглядається класифікація готельно-ресторанних комплексів, вимоги до їх розробки та планування, об'ємно-планувальні рішення готелів і нормативні вимоги для проектування.

В третьому розділі ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНИХ ГОТЕЛІВ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ архітектурно-планувальні аспекти готельно-ресторанного комплексу в с. Зелена, включаючи принципи проектування, функціональні зв'язки приміщень, вплив архітектури на функціональність, розміщення на земельній ділянці, стиль та конструктивне вирішення.

Ключові слова: туристичний готель, архітектурно-планувальна організація.

ЗМІСТ

ВСТУП

- Актуальність теми.....
- Мета дослідження.....
- Об'єкт дослідження.....
- Предмет дослідження.....
- Задачі дослідження.....

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ЗОН В УКРАЇНІ

- 1.1 Зародження та еволюція туристичних зон в Україні.....
- 1.2 Передумови формування.....
- 1.3 Аналіз можливостей невикористаних рекреаційних ресурсів регіону....
- 1.4 Оцінка архітектурних та планувальних аспектів дерев'яних рекреаційних структур регіону.....
- 1.5 Дерев'яна рекреаційна архітектура ХІХ–ХХ ст.....
- 1.6 Аналіз закордонного досвіду.....

РОЗДІЛ 2. АРХІТЕКТУРНА КОНЦЕПЦІЯ СУЧАСНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ

- 2.1 Критерії для створення інфраструктури для відпочинку у даному регіоні.....
- 2.2 Оптимізація архітектурно-композиційних засад у влаштуванні гірськолижних комплексів.....
- 2.3 Типи функціонального призначення дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпат.....

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНИХ ГОТЕЛІВ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ

- 3.1 Основні аспекти функціонального планування.....
- 3.2 Принципи дизайну готелю.....
- 3.3 Маркетинг та позиціонування через архітектуру.....
- 3.4 Принципи проектування території туристичного готелю.....
- 3.5 Розгляд особливостей проектування туристичного готелю...

Висновок

Список використаних джерел

ВСТУП

Актуальність теми. Туристична галузь сьогодні є одним з найперспективніших сфер обслуговування в соціально-економічному розвитку країни. В наш час майже кожна людина, щороку може здійснити хоча б одну поїздку будь то туристи чи підприємець. Туризм ділиться на окремі види, але найпопулярнішим серед них це оздоровчий та спортивний туризм. Ці види туризму і еволюція розвитку призвели до створення відповідної інфраструктури відпочинку.

Головними користувачами послуг готелю (особами, які користуються готельними послугами), є:

- подорожні;
- представники бізнесу у відрядженнях;
- особи, які шукають тимчасове проживання в готелі;
- інші клієнти, які користуються готельними послугами для тимчасового проживання.

Готель - це споруда, де людині гарантується тимчасове зручне проживання, а також надаються різноманітні обслуговувальні послуги. За призначенням готелі поділяються: готелі ділового призначення та готелі для відпочинку.

Лише зростання туризму, розваг, освіти, обмежене втручання держави, оптимізація системи постачання, удосконалення транспортної інфраструктури та обслуговування в сфері готельно-туристичного бізнесу сприятиме розвитку цієї індустрії. Постійне впровадження інновацій, залучення інвестицій і наявність жорсткої конкуренції підвищать рівень світовий та локальний рівень конкурентноздатності цього сектору.

Мета дослідження є визначення особливості архітектурно-планувальної організації туристичних готелів, та розробка проектної пропозиції в Українських Карпатах.

Об'єктом дослідження є організації туристичних готелів на прикладі Українських Карпат.

Предмет дослідження антиципації інноваційна робота готелю, технічне планування, координація та забезпечення ефективної діяльності.

Задачі дослідження дало можливість розглянути характеристики організації готельного бізнесу.

1.1 Зародження та еволюція туристичних зон в Україні

Структурування людської цивілізації відбувалося нарізноманітними шляхами, проте, разом із цим, створювалася і туристична інфраструктура. Важливою складовою цієї інфраструктури в минулому існували розвинені транспортні системи.

Проте в багатьох античних країнах не приділяли належної уваги розвитку дорожнього будівництва.

Першою мощеною дорогою в Римській історії можна розглядати Апієву дорогу, побудовану неподалік 312 року до н.е. цензором Апієм Клавдієм. Ця дорога, протяжністю більше 350 кілометрів, практично повністю збереглася, простягаючись від Рима до Капуї та, в подальшому, у 224 році до н.е. була продовжена до Брундизії.

На ключових магістральних дорогах позиціонувались станції для пункту обміну коней на відстані близько 10-12 миль, і також публічні зупинки –інтервали приблизно кожних 30, 40 миль. Для рекреації та прийому видатних членів вищого римського суспільства, патриціїв, також зводилися приватні станції для зупинки – стабулерії.

У давніх східних цивілізаціях також існували таверни, які віддавна виконували функції організації харчування для мандрівників. Пришляхові будинки виступали як притулки та спеціальні сторожові укріплення. Наприклад, в Стародавньому Єгипті вздовж стратегічних маршрутів зводили невеликі форти, які служили для розміщення постійного гарнізону та забезпечення запасів продуктів і питної води; їхні розміри дозволяли захищати цілі каравани.

Значення для розвитку місцевих подорожей в стародавньому світі ще більше наголошувалося за рахунок існування сакральних вулиць, які призначалися для проведення різноманітних релігійних церемоній і ритуалів. Очевидно, що такі маршрути часто ведуть до храмів, святилищ та місць погребінь.

В стародавні часи різноманіття форм і мети подорожей виявилось особливо різноманітним. Наприклад, давні греки, які часто обирали Єгипет як напрямок, мали різні цілі у своїх подорожах, включаючи відпочинок, розваги, вивчення культурних цінностей країни та здобуття нових знань для підвищення освіти. Це підтверджують багато графіті греків на стінах відомих об'єктів.

Територія сучасної України в історичних періодах була заселена скіфськими племенами, але мало відомостей про їхнє життя та обряди. В XI – X столітті киммерійці оселяються в Північному Причорномор'ї, але в VII столітті вони витісняються скіфами та частково асимілюються. Незважаючи на кочовий спосіб життя обох племен, деталі їхніх переміщень залишаються невідомими. Перші відомості про осмислені подорожі через територію України виникають після колонізації Криму стародавніми греками. Будівництво міст-портів сприяло розвитку торгівлі та дозволяло грецьким мандрівникам досліджувати нові землі. Геродот описав життя скіфів та Криму, Страбон та Арріан розповіли

про гори Тавра та прибережні регіони. Інші давні автори, такі як Гіппократ, Полібій і Клавдій Птолемей, також згадують територію України у своїх творах. У середньовіччі також формується культура давньослов'янських народів. Міграційні процеси, які були характерні на початку нової ери, призвели до значного розселення слов'ян, що спочатку мешкали між річками Вісла і Тиса, у глиб Східної Європи. Поступово слов'яни, які асимілювалися з давніми русичами, фінно-угорськими народами, балтами та іншими племенами, що тоді населяли Східну Європу, розселилися на обширній території від Ладоги до Чорного моря, з півночі до південної частини та від Закарпаття до Середньої Волги, від заходу до сходу.

Під управлінням князя Рюрика, походженням з варягів, якого новгородці запросили в 862 році, цю земельну площу підкорили в результаті військових подій, і досягнутого в 882 році об'єднанням вона перетворилася на могутню єдину державу Київську Русь.

Через вигідному географічному становищу в Київській Русі стартувало активне розвиток торгівлі. Склалося два ключових торговельні маршрути, такі як шлях з варягів у греки, що сполучав Чорне та Балтійське моря, а також Волзький великий маршрут торговий шлях, що пролягав від Новгороду через ріки Ловаті, Західну Двіну та Волгу до Каспійського моря. Після одобрення християнства в 988 році в Русі динамічно розцвітало паломництво. У Київській Русі можна умовно розділити на внутрішнє, пов'язане із заснуванням перших монастирів, і зовнішнє, зокрема у Палестину, Царград, і також на гору Афон.

Виїзд за межі Русі для відправлення в паломництва потребувало значних матеріальних і часових ресурсів, тому ця практика так і не стала масовою. Найбільш загальноприйнятим стало паломництво до руських святинь.

Архієпископ Новгороду Антоній в своїх подорожах по Русі відвідав Київ і залишив вартісні описи Софійського собору. В середині 12 століття з'явилися каліки-перехожі – люди, що за всю свою життєву діяльність здійснювали подорожі від одного християнського святого об'єкта до іншого. Ідея паломництва поширилася, що наприкінці XII століття церква почала обмежувати кількість мандрівників.

Розвиток паломництва сприяв появі готельного бізнесу в Русі. Проте, цей вид підприємництва набував особливої активності в період монголо-татарського владарювання, зокрема в XII – XIII століттях, коли великі території були під контролем монголів і вимагали ефективного зв'язку з підкореними землями. Таким чином, на теренах, що перебували під монгольським владарюванням, виникла мережа янбів або ямбів, розташованих на відстані одного дня кінного шляху один від одного. Пізніше термін "янба" (ямба) на Русі змінився на "яма". Щоб відповісти на зростаючий попит на паломництво, потрібно було обладнати приміщення та споруди для відпочинку подорожуючих. Одним із таких закладів був готель, споруджений поруч із мурами Печерського монастиря. Також біля церков та монастирів будувалися численні "странноприймні" - місця

для тимчасового проживання паломників, для яких ведені спеціальні книги для запису подяк та прохань. Це може бути свідченням про масовий характер цього явища.

До середини XVIII століття туризм розвивався дуже повільно, переважно обмежуючись привілеєм забезпечених верств населення. Подорожі в основному мали завойовницько-місіонерський або торговельний характер. Це було пов'язано з кількома факторами, такими як відсутність зручного транспорту для подорожей, відсутність мотивації та нецікавість.

Однією з ключових характеристик сучасного туризму є його масовий та доступний характер. Розвиток сучасного туризму як масового явища вимагав значного часу і був тісно пов'язаний, перш за все, із процесами, що відбувалися в Європі під час епохи Нового часу.

Україна, яка володіє розмаїттям природних ресурсів та гармонійною поєднаністю різних ландшафтів, є привабливою країною для туризму.

Зародження та еволюція туристичних зон в Україні взаємодіяли з різноманітними факторами, але одним із ключових є природні ресурси, зокрема гірські масиви, зокрема Карпати.

Перші прояви туризму в Україні можна відстежити до 19 століття, коли люди почали відвідувати природні атракції, альпіністів та прихильників активного відпочинку. Туризм став не лише засобом відпочинку, але й шляхом аналізу природи та культурного надбання.

Багатий природними ресурсами, Україна використовує свої географічні особливості для розвитку туризму. Гірські масиви, особливо Карпати, починають характер туризму в країні.

У XVI столітті французькі соціологи оприлюднили низку досліджень, спрямованих на узагальнення процесу відпочинку. У цих роботах намагалися організовано впорядковувати та класифікувати поняття відпочинку та перебування в природному середовищі.

У рамках українського екологічного законодавства в 20 ст. вперше було юридично визнано низку ключових екологічних термінів і концепцій, таких як природний регіон, природний коридор, природний ландшафт, природно-заповідні об'єкти, екосистема, екологічна мережа, рекреаційні зони, курортні та лікувально-оздоровчі зони.

Природний регіон - це велика територія, на якій спостерігаються схожі природні умови, включаючи клімат, геологію, рослинність, ґрунти та гідрологію. Природні регіони можуть бути визначені на основі географічних, гідрографічних та кліматичних ознак.

Природні регіони можуть бути корисними для вивчення та класифікації природних систем та їх взаємодій. Вони допомагають вченим та географам розуміти розподіл рослин і тварин, геологічні процеси, а також прогнозувати

вплив природних явищ, таких як стихійні лиха або зміни клімату, на різні регіони.

Природні регіони можуть бути досліджені та класифіковані за допомогою різноманітних методів, як аналіз кліматичних даних, вивчення геології, рослинності та гідрології. Ця класифікація допомагає науковцям та географам краще розуміти природні умови різних регіонів та їхній вплив на життя людей та навколишнє середовище.

Природний коридор - це вузька смуга землі, яка з'єднує два великих природних регіони або біорегіони і служить для переміщення рослин і тварин між ними. Ця смуга може бути виконана для міграції різних видів і забезпечує потік генетичної різноманітності в природних екосистемах.

Природні коридори грають важливу роль в збереженні біорізноманітності, оскільки дозволяють видам переміщуватися між фрагментованими середовищами та шукати нові місця для життя і харчування. Вони також можуть сприяти розповсюдженню популяцій рослин і тварин під час зміни клімату або інших природних подій.

Природні коридори можуть бути створені природним шляхом, наприклад, річковими долинами або гірськими перевалами, або бути розробленими людиною як екологічні коридори, які спрямовані на збереження та відновлення природних зв'язків між різними регіонами.

Збереження та захист природних коридорів є важливою частиною стратегій збереження природи і біорізноманітності, оскільки вони допомагають утримувати екологічну цілісність і здатність екосистем до адаптації до змін в середовищі.

Природний ландшафт - це область на землі, яка має визначені фізичні та природні характеристики, включаючи рельєф, клімат, гідрологію, рослинність, тваринний світ та інші природні елементи. Це об'єднання природних компонентів, які взаємодіють і створюють унікальний природний середовища в конкретній області.

Природні ландшафти можуть бути дуже різноманітними і включати різні типи середовищ, такі як ліси, гори, річки, степи, пустелі, озера, болота і т. д. Кожен природний ландшафт має свої власні унікальні особливості, які формуються під впливом геологічних, кліматичних і біологічних факторів.

Поняття природного ландшафту часто використовується в географії та наукових дослідженнях для опису і класифікації природних середовищ і їх взаємодій з людьми та іншими видами. Знання про природний ландшафт допомагає в збереженні природи, розумінні впливу людей на навколишнє

середовище та розробці стратегій збереження біорізноманітності і сталого використання природних ресурсів.

Природно-заповідні об'єкти (ПЗО) - це території, на яких здійснюється охорона та збереження природних ресурсів та біорізноманітності, включаючи природні екосистеми, рослини, тваринний світ, гідрологічні об'єкти, геологічні утворення та інші природні компоненти. ПЗО створюються з метою збереження природної спадщини та забезпечення сталого використання природних ресурсів.

Екосистема - це функціональна та структурна одиниця природи, яка включає в себе живі організми (рослини, тварини, мікроорганізми) і їх неживе навколишнє середовище (повітря, вода, ґрунти, світло, температура тощо). Екосистема функціонує як інтерактивна система, в якій всі компоненти взаємодіють між собою та з навколишнім середовищем.

Екосистеми можуть бути різними за розміром і типом, включаючи ліси, степи, водні екосистеми, пустелі, моря, гори та інші. Вони грають ключову роль в забезпеченні життя на Землі, надаючи ресурси для людей і інших організмів та забезпечуючи послуги екосистем, такі як очищення повітря і води, запилення рослин та регулювання клімату.

Екологічна мережа (або екологічна мережева система) - це система з'єднаних природних об'єктів, природоохоронних територій, природних коридорів та інфраструктури, яка створюється для збереження біорізноманітності та забезпечення екологічної стійкості в певному регіоні або країні. Мережі екосистем включають в себе різні типи природно-заповідних об'єктів, природних коридорів, заповідних зон, національних парків, регіональних охоронних територій і інші природоохоронні зони.

Рекреаційні зони - це території, призначені для відпочинку, розваг та фізичної активності людей. Ці зони спеціально облаштовані для задоволення рекреаційних потреб населення та включають в себе різноманітні об'єкти та інфраструктуру для відпочинку, такі як парки, спортивні майданчики, пляжі, ліси, озера, атракціони та інше.

Курортні та лікувально-оздоровчі зони - це спеціальні території або місцевості, призначені для оздоровлення, відпочинку та лікування людей, зазвичай на підставі особливих природних чи кліматичних умов, які мають позитивний вплив на здоров'я та добробут людей. Вони зазвичай приваблюють відпочиваючих як через їхні природні ресурси, такі як мінеральні джерела, лікувальні грязі, морські повітря і сонце, так і завдяки інфраструктурі та медичним послугам.

Поява міжнародних екологічних правових актів майже співпала за часом із розвитком науково-практичного напрямку щодо створення об'єктів і

визначення територій природно-заповідного фонду. Офіційне впровадження цього напрямку в нашій країні співпало з прийняттям актуальних законів, таких як Закон України про природно-заповідний фонд України, Нормативний акт України щодо загальнодержавної програми створення національної екологічної мережі протягом періоду з 2000 по 2015 роки, Закон України, що регулює Генеральну схему планування територій України і Закон України про формування екологічної мережі в Україні.

Для підтвердження цього факту у Міністерстві охорони середовища природи України було важливим кроком створення комісії, яка відповідає за заповідні території, заказники та курорти і включена до структури наукової міжвідомчої ради міністерства. Крім того, була створена експертна рада міністерства для покращення природоохоронної роботи в рекреаційних, курортних і лікувально-оздоровчих зонах, що також було ініційовано під керівництвом Ю.М. Щербака, коли він був міністром.

Ще одним важливим напрямком наукових досліджень, пов'язаних як з природно-заповідними, так і рекреаційними територіями, є аспекти, пов'язані з культурною сферою. Культурні ресурси визначені у законодавстві досить конкретно і охоплюють пам'ятки культурної спадщини та садово-паркове мистецтво, історичні поселення та етнокультурне середовище, а також включають в себе визначення місцевостей, які охороняють ландшафтні комплекси, природні пам'ятники та археологічні об'єкти.

Щодо науково-дослідної та проектної роботи в галузі містобудування, особливо в контексті планування природно-заповідних територій, курортів, рекреаційних зон і туризму, а також формування регіональних систем для них, слід відзначити, що протягом періоду з 1970 по 2010 рік ці питання були предметом досліджень і проектних розробок ученими з численних національних науково-проектних шкіл.

Етапи розвитку рекреації в Європі та Карпатському регіоні

Етапи розвитку	Європа	Карпатський регіон
Давньоримський період	Римські терми та басейни для відпочинку та гігієни.	До початку великої індустріалізації, рекреація в основному була природною.
Середньовіччя	Відсутність організованого відпочинку, спрямованого на розваги.	Відпочинок у природі, включаючи водолазні та зимові види відпочинку.
Ренесанс та бароко	Розквіт рекреації серед аристократії, зоологічні сади, парки та сади.	Створення парків і лісів для відпочинку та полювання.
18-19 століття	Розвиток курортів, водолікарень та санаторіїв для оздоровлення.	Популяризація Карпатських курортів, які вирізнялися своєю природною красою та лікувальними властивостями.
20 століття	Поширення масового туризму, зокрема автомобільного та повітряного.	Розвиток гірськолижних курортів, туризму та рекреаційних зон.
Сучасність	Зростання різноманітності форм рекреації, включаючи спортивні заходи, культурні події, велосипедні тури тощо.	Зростання популярності екотуризму та активного відпочинку у горах, розвиток інфраструктури для туристів та підтримки екологічних ініціатив.

1.2 Передумови формування

Природно-заповідний фонд включає у себе території на суходолі та у водних просторах, природні комплекси і об'єкти, які мають особливе значення з точки зору природозбереження, науки, краси, рекреації та інших аспектів. Цей фонд визначається та зберігається на територіях різних країн з метою збереження різноманітності природних цінностей та підтримання загального екологічного балансу рівноваги.

За останні десятиліття рекреаційний і туристичний потенціал природних заповідних та водних резервів значно зростає, як в Україні, так і в усьому світі. Зростає інтерес до екологічного туризму, який має обмежені вимоги до збереження навколишнього середовища під час рекреаційної та туристичної діяльності. Екотуризм орієнтується на різноманітні екосистеми, включаючи морські та гірські регіони, річкові та озерні райони, ліси та степи, а також різноманітні рослинні і тваринні види.

У початку 1960-х років в рамках термінології містобудування для рекреаційної діяльності визначалася як сукупність заходів, спрямованих на збереження і покращення здоров'я людини.

Термін "рекреація" включає в себе різні термінологічні визначення, такі як відпочинок, туризм, санаторно-курортне лікування, спорт, подорожі, аматорські заняття, творчість і тому подібне.

Вперше за допомогою законодавчих заходів в Україні поняття рекреаційних зон, курортних і лікувально-оздоровчих зон, а також зон регульованої та стаціонарної рекреації були офіційно визнані у 90-х роках ХХ століття.

Для вирішення різних завдань, пов'язаних із створенням мережі природно-заповідних територій і об'єктів, резервуванням цінних для збереження природи земельних площ, визначенням їхніх основних функцій (природоохоронної, науково-дослідної, рекреаційної тощо) і врахуванням рекреаційного потенціалу цих природних об'єктів у контексті майбутнього розвитку інших еколого-містобудівних систем, таких як розселення, курорти, рекреаційні та туристичні зони, необхідно провести комплексні науково-дослідні, передпроектні і проектно-планувальні роботи на різних рівнях - національному, регіональному і місцевому.

Основними завданнями проектно-планувальної документації, що стосується природно-заповідних об'єктів, включають такі аспекти:

- опис природного ландшафту території з врахуванням впливу людської діяльності;
- аналіз поточного використання цих земель і передбачення, як вони можуть змінитися в майбутньому;

- розробка концепції просторового планування для природоохоронного об'єкта, з урахуванням можливостей його рекреаційного використання та забезпечення відповідних заходів з захисту.

Україна має площу приблизно 603,5 тис. кв. км і є сьомою за розмірами країною в Європі. На північному заході кордонить із Польщею.

Західна Україна характеризується Карпатами та рядом інших гірських масивів, а також лісистими регіонами. Тут розташовані області Львівська, Івано-Франківська та Закарпатська.

Карпати, Кримські гори та інші гірські масиви надають Україні унікальні можливості для гірського туризму, включаючи лижний відпочинок, альпінізм та велоспорт.

Україна має різноманітну географію та природну красу, що робить її привабливою для туристів різних інтересів. Від гірських пригод в Карпатах до пляжного відпочинку на берегах Чорного моря, Україна пропонує багато можливостей для подорожей і відпочинку.

Україна, зокрема гірські регіони, багата на культурні скарби, які включають історичні та архітектурні пам'ятки, традиції та фольклор. Ці культурні багатства створюють унікальну атмосферу і приваблюють туристів різного типу.

Однією з найважливіших складових культурної спадщини гірських регіонів України є історичні та архітектурні пам'ятки. Карпати, зокрема, пропонують величезний вибір старовинних церков, замків, фортець і музеїв, що відображають багатий історичний контекст регіону. Серед таких об'єктів варто відзначити Ужгородський замок, Паланок в Мукачеві, церкву Святого Миколая в Яремче та інші. Також характерною рисою гірської архітектури є використання дерев'яних матеріалів, що виявляється у збереженні традиційних сільських хат та сіл.

Мистецтво та ремесла є ще однією складовою багатства гірських регіонів. Тут розцвітає вишивка, різьблення по дереву, гончарство та виробництво килимів. Майстер-класи та музеї, де можна ознайомитися з цими традиційними мистецтвами, приваблюють творчих туристів.

Фольклор та традиції Карпат також є надзвичайно важливою складовою культурного надбання. Музика, танці та народні обряди відображають багатий фольклорний спадок регіону. Фестивалі та свята, присвячені фольклору, часто проводяться в селах гірського регіону. Один із найвідоміших фольклорних обрядів - це гуцульський Мальовничий Вечір, який включає в себе спів, танці та виступи гуцульських артистів.

Гірська кухня є також важливою частиною культурного надбання. Спеціалітети включають в себе банош (картопельний пудинг), гуцульські вершки та інші страви. Сир з гірських ферм, мед та лікарські трави також є популярними продуктами.

Гірські регіони України також вдохновили багатьох відомих українських письменників, таких як Іван Франко та Олесь Гончар, що залишили слід у літературній спадщині. Ці аспекти культурного надбання роблять гірські регіони України привабливими для туристів, які цікавляться культурними та історичними аспектами подорожей. Вони можуть вивчати цю багату спадщину, брати участь у традиційних святах і фестивалях, а також насолоджуватися місцевою кухнею та мистецтвом.

Туризм в Україні може стати важливим джерелом доходу для країни. Збільшення туристичного потоку приведе до збільшення обсягів витрат іноземних відвідувачів, що сприятиме зростанню економіки. Туризм може створити багато робочих місць у готельному господарстві, ресторанній сфері, транспорті, туристичних агентствах і суміжних галузях. Робочі місця будуть доступні як для жителів міст, так і для місцевих громад в сільських регіонах. Для реалізації цього потенціалу важливо підтримувати інвестиції та розвивати туристичну галузь в країні.

1.3 Аналіз можливостей невикористаних рекреаційних ресурсів регіону.

Аналіз можливостей невикористаних рекреаційних ресурсів регіону є важливою складовою стратегічного планування для розвитку туризму та створення робочих місць. Території України мають значний потенціал у сфері рекреації, природи, культури та історії, який може бути недостатньо використаним.

В Україні є значна кількість природних об'єктів, які можуть бути використані для рекреаційних цілей, такі як:

- Ліси: Ліси в Карпатах, в Опільських Карпатах та на Поліссі створюють ідеальні умови для лісової прогулянки, грибівництва та полювання.
- Річки: Україна перетинає багато річок, включаючи Дніпро, Дністер, Сіверський Донець та інші. Це надає можливості для водного туризму, включаючи каякінг, рафтинг та риболовлю.
- Озера: численні озера, які відомі своєю чарівністю природи. Озера Карпат, Шацькі озера та інші створюють умови для розваг на воді та риболовлі.
- Гори: Карпати та Кримські гори - це ідеальні місця для гірського туризму та активного відпочинку, включаючи альпінізм, лижний відпочинок і піші ходів.
- Національні парки: В Україні розташовано багато природних заповідників, де туристи можуть спостерігати дику природу та біорізноманіттям.

Україна багата на історичні пам'ятки, музеї та культурні атракції, які можуть стати привабливими для туристів. Наприклад: місто Львів славиться своєю середньовічною архітектурою, а також Ратушею, Оперним театром і літературними кав'ярнями. Фольклорні фестивалі: Україна славиться своєю багатю культурою та фольклором, і фольклорні фестивалі в різних регіонах є популярними серед туристів. Традиційна українська кухня: Ресторани та кафе пропонують можливість скуштувати традиційні страви, такі як борщ, вареники та сало.

У Карпатському регіоні існує вже розроблений комплекс рекреаційних об'єктів та відповідної інфраструктури, спрямований на використання природних рекреаційних ресурсів.

Головним показником успішності відпочинкової індустрії в будь-якому регіоні є річна кількість відпочиваючих. Порівняльний аналіз між фактичною та максимально припустимою кількістю відвідувачів, які регулярно відпочивають в досліджуваних районах, оцінює ефективність функціонування цих територій.

Великий обсяг в гірській частині Карпат виявляється підвищений рівень рекреаційного навантаження Яремчансько-Ворохтянського, де взимку він

становить 74,6%, а влітку - 24%. В інших прилеглих районах з подібним природним потенціалом спостерігається приблизно однаковий рівень відвідуваності.

У Карпатському регіоні інтенсивний розвиток рекреації супроводжується формуванням садиб та закладів харчування, які виникають навколо великих рекреаційних комплексів. Однак відсутність чіткого планування розвитку інфраструктури для відпочинку виникла через нерівномірне розташування рекреаційних об'єктів на території. Ця тенденція веде до перенаселення рекреаційних зон та перевищення нормативів рекреаційного навантаження, що призводить до знищення природних рекреаційних ресурсів.

У Коломийському районі спостерігається інтенсивний розвиток рекреаційної діяльності, зокрема в місті Коломия та передгір'ї коломийського району, вздовж автодороги державного значення Коломия – Косів, де розташовані об'єкти сільської рекреації. У місті Коломия активно розвивається рекреація на основі різноманітних подій, готельного господарства та ресторанів з рекреаційною спрямованістю. Географічне положення міста Коломия сприяє його функціонуванню як центру етнографічної та релаксаційної рекреації. На північно-східній частині району, яка має сільський характер, інфраструктура для рекреації знаходиться на етапі початкового розвитку і, в основному, представлена окремими місцями відпочинку біля природних об'єктів, таких як лісові смуги, річки і озера.

Рожнятівський район має одні з найнижчих показників розвитку рекреації. Приблизно 94% загальної площі району має менше ніж 5 об'єктів рекреації на 1 квадратний кілометр. Ця ситуація пояснюється важким рельєфом та обмеженою мережею доріг в цьому регіоні. Сільський туризм в селах Ясень, Сливки та Перегінськ орієнтується на використання ландшафтних рекреаційних ресурсів. На жаль, велика частина території району (близько 70,1%, або 4413 квадратних кілометрів) залишається малоосвоєною рекреаційною зоною з менш ніж 5 об'єктами рекреації на 1 гектар.

Крім того, виникає проблема ефективного функціонування рекреаційних комплексів преміум-класу. За міжнародним стандартом "5 зірок" у досліджуваному регіоні працюють лише 2,7% закладів з найвищим рівнем обслуговування (у порівнянні з нормою в Європі, яка становить 35%). Масовий характер внутрішнього відпочинку та націленість на середні показники обслуговування перешкоджають конкуренції на міжнародному рівні.

Між тим недостатнього розвитку інфраструктури для організованого відпочинку, Карпатський регіон також стикається з проблемою відсутності інфраструктури для неорганізованого відпочинку, таких як наметові містечка, рекреаційні притулки, сховища, туристичні ночівлі і т. д. Втім, неорганізований

туризм складає 60% в Карпатах. У Європі ця проблема була вирішена за допомогою створення нормативних документів, в яких вимагалось від власників рекреаційних об'єктів з місткістю більше 50 осіб облаштувати та обслуговувати певні території для громадського відпочинку. Місцева громада визначала пріоритетні місця та закріплювала їх юридично за інвесторами.

Розвиток туризму та використання рекреаційних ресурсів вимагає цілеспрямованих стратегій та заходів. Таких як:

- Поєднання регіонів, які мають схожі природні та культурні ресурси, може сприяти спільному розвитку туризму. Утворення туристичних альянсів дозволить спільно просувати та рекламувати регіони.
- Інвестиції в інфраструктуру, такі як дороги, готелі, ресторани, туристичні центри та інші послуги, покращать комфорт та доступність для туристів. Посилення інфраструктури гірських регіонів є важливим для розвитку гірського туризму.
- Державна підтримка для малих та середніх підприємств в сегменті туризму може сприяти створенню нових туристичних послуг та робочих місць. Заохочення підприємців до інвестування в туризм допоможе збільшити конкурентоспроможність України.
- Важливо забезпечити належний захист та збереження природних та культурних ресурсів, щоб запобігти їхньому руйнуванню та забрудненню.
- Розробка ефективних маркетингових кампаній та реклами туристичних регіонів в Україні на внутрішньому та міжнародному рівнях може збільшити обізнаність про ці місця та привернути більше туристів.

Структури рекреаційних елементів

Назва	Призначення	Приклади
Зони відпочинку	Місця для відпочинку, релаксації та спокою	Паркові лавки, пікнік-зони, гамаки, тераси
Рекреаційні об'єкти	Об'єкти для спорту та розваг	Басейни, спортивні майданчики, дитячі майданчики
Акценти та арт-елементи	Мистецькі та декоративні об'єкти	Скульптури, фонтани, освітлювальні прилади
Зони для активних видів відпочинку	Місця для фізичної активності	Бігові доріжки, майданчики для велосипедів, спортивні майданчики
Зелені площі	Рослинні області для гулянь та відпочинку	Газони, сади, дерева, квіткові ліжка
Покриття та доріжки	Доріжки та покриття для переміщення	Пішохідні доріжки, велосипедні доріжки, мости
Зони для водних видів розваг	Використання водоймищ для розваг	Каякінг, човни, риболовля
Зони для відпочинку з тваринами	Місця для гулянь з домашніми тваринами	Зони для прогулянок з собаками, зони для домашніх тварин

1.4 Оцінка архітектурних та планувальних аспектів дерев'яних рекреаційних структур регіону

Ситуація, що виникла в сучасній архітектурі рекреаційних дерев'яних споруд в Карпатському регіоні, представляє собою складний та багатогранний процес. Цей процес включає відновлення курортних міст, створення нових центрів рекреації і реорганізацію розподілу ресурсів. Для ефективного управління цими змінами, необхідно розробити та реалізувати комплексні стратегії розвитку цілого регіону, які враховують різні аспекти цього процесу.

Огляд існуючих дерев'яних рекреаційних структур у гірському регіоні України включає в себе розгляд різноманітних об'єктів, які пропонують можливості для відпочинку та розваг в найкрасивіших гірських місцях країни.

1. Гірські готелі та котеджі:
 - У гірських регіонах розташовані готелі, котеджі та вілли, які надають можливість комфортного перебування для туристів. Багато з них виконані у стилі сучасної архітектури та використовують дерев'яні матеріали для створення атмосфери затишку.
2. Лісові будиночки та садиби:
 - Традиційні лісові будиночки та садиби в гірському регіоні виконані з дерева і надають туристам можливість побачити та відчутти давні традиції гірського життя. Ці структури часто розташовані в живописних лісових місцевостях.
3. Гірські хижини та лісництва:
 - Дерев'яні гірські хижини та лісництва надають можливість туристам відвідати віддалені гірські області та насолоджуватися неперевершеними краєвидами природи.
4. Дерев'яні платформи та глядки:
 - Для спостереження за природною красою гір та панорамами у регіоні будуються дерев'яні платформи та глядки. Вони надають туристам можливість насолоджуватися захоплюючими видами.
5. Еко-туристичні комплекси:
 - Деякі комплекси спеціалізуються на еко-туризмі та пропонують дерев'яні котеджі, сауни та інші рекреаційні послуги, які допомагають зберегти природу навколишнього середовища.

Аналіз розміщення рекреаційних структур в просторі є ключовим етапом при плануванні та оцінці регіонів для розвитку туризму. Цей процес вимагає детального вивчення та обґрунтування того, де і які об'єкти будуть сприймати туристів, як вони впливають на природне та культурне середовище, та наскільки вони є зручними для відвідувачів. Розміщення рекреаційних структур повинно бути грамотно підібраним, враховуючи низку важливих аспектів.

По-перше, локація та доступність грають важливу роль. Важливо визначити, наскільки легко та зручно відвідувачам дістатися до рекреаційних структур. Розташування об'єктів відносно транспортних маршрутів, доріг та послуг має велике значення для комфортності подорожі.

Другий аспект, на який варто звернути увагу, - це ландшафтна гармонія. Рекреаційні структури мають гармонійно вписуватися в природний ландшафт, уникати порушень естетичної цілісності та розвивати узгодженість з природними контурами.

Третім аспектом є вплив на природне середовище. Аналіз розміщення повинен включати оцінку можливих негативних впливів на природу, водні ресурси та біорізноманіття. Забезпечення збереження природного середовища є критично важливим завданням.

Безпека та інфраструктура - ще один важливий аспект. Розміщення рекреаційних об'єктів має враховувати аспекти безпеки для відвідувачів, включаючи наявність необхідної інфраструктури та рятувальних служб.

Культурні та історичні аспекти розміщення теж грають важливу роль. Рекреаційні структури мають враховувати та відзеркалювати культурну та історичну спадщину регіону, зберігаючи його унікальність та традиції.

Нарешті, розміщення повинно бути ефективним та приносити користь для відвідувачів та місцевих громад. Туристичні об'єкти повинні відповідати потребам та очікуванням туристів, а також сприяти розвитку та збагаченню місцевих громад.

Закарпатська область виділяється в Карпатському регіоні своєю унікальністю. Це обумовлено наявністю великих ресурсів для лікування та оздоровлення. Крім того, регіон є багатонаціональним, що впливає на архітектурний стиль будівель та загальну культуру. Ця особлива ситуація, з одного боку, робить регіон привабливим для відпочинку, але, з іншого боку, породжує численні проблеми. Тому необхідно, щоб держава чітко регулювала події, що відбуваються в сфері відпочинку в Закарпатській області. Дерев'яні рекреаційні об'єкти часто побудовані з порушенням будівельних норм, і багато з них придатні лише для літнього сезону. У гірській (північній) частині Закарпатської області, як і в Івано-Франківській та Львівській областях, підхід до розвитку рекреаційного сектору відрізняється. У цій частині Закарпаття архітектурні рішення рекреаційних об'єктів поєднують українські історичні традиції - гуцульські та бойківські. Потрібен детальний опис архітектурно-планувальних рішень закладів громадського харчування.

Львівська область стала першою в регіоні, коли почали з'являтися рекреаційні заклади. Історично область і регіон загалом були активно включені в

європейський культурний розвиток, і рекреаційні заклади, що знаходилися на її території, відповідали передовим стандартам і стилям європейської архітектури свого часу. На сьогодні рекреаційна галузь області переживає процес відновлення та розширення рекреаційної інфраструктури, а також відновлення і створення свіжих місць для рекреації. Починаючи з 1991 року, при будівництві дерев'яні місця відпочинку на території області відзначаються використанням методів традиційної народної архітектури регіону. Багато будівель мають архітектурно-планувальні рішення, які відзначаються традиційними рисами методи будівництва, характерні для народної архітектури бойківського стилю. Рекреаційні заклади, в основному, об'єднуються в комплекси та відпочинкові населені пункти. Важливим історичним фактором для розвитку відпочинку в цьому регіоні стало наявність великої кількості та різноманітності лікувально-оздоровчих ресурсів. Навіть зараз, не зважаючи на пройдений час, головною спрямованістю рекреаційної галузі Львівської області є акцент на лікувальні та оздоровчі процедури. Заклади громадського харчування мають суттєве значення у забезпеченні цієї галузі. Спостерігається тенденція до вираженого відокремлення орієнтації закладів громадського харчування, що, до певної міри, є типовою для всього регіону Карпат.

Івано-Франківська область вирізняється численністю та різноманітністю свого населення, та є найбільш різноманітною в Карпатському регіоні. Вона межує з усіма іншими областями регіону і виступає його головним вузлом зв'язку. На цій території зіштовхуються різні школи народного будівництва, проте гуцульські традиції мають особливу популярність як в архітектурних, так і культурних аспектах. Навіть за таких умов, рекреаційна дерев'яна архітектура області найкраще відображає і зберігає архітектурні та культурно-обрядові традиції місцевого населення. Крім цього, область славиться своїми можливостями для гірськолижного відпочинку і є центром цієї видовищної діяльності.

Сформульовані тенденції вказують на те, що рекреаційна дерев'яна архітектура в Карпатському регіоні знаходиться на етапі свого становлення і розвитку. Тут відбувається переосмислення архітектурних стилів та напрямків історії. Позитивні аспекти цього процесу включають перехід від кількісних параметрів до якісних показників у планувальних та технологічних рішеннях будівель для відпочинку, активний розвиток околиць та збереження традицій народного будівництва.

1.5 Дерев'яна рекреаційна архітектура XIX–XX ст.

У XIX – першій половині століття в Карпатському регіоні спостерігається активний розвиток сфери відпочинку. Зміни, що відбувалися в економіці Європи протягом XIX століття, пов'язані з такою назвою промисловою революцією, сприяли енергетичному росту міських поселень. Індустріалізація та розвиток транспортної інфраструктури, зокрема залізничного транспорту, сприяли швидкому зростанню урбанізації.

Економічний розвиток та нові тенденції в урбаністиці Європи протягом XIX століття створили сприятливі умови для розвитку курортних поселень. Це особливий інтерес до країн Центральної Європи в кінці XIX – початку XX століття, зокрема до Німеччини, Швейцарії, Австро-Угорщини, а також її провінцій, таких як Чехія та Словаччина. Тут відзначається активне формування та розширення курортних поселень.

Курорти в країнах Центральної Європи знаходилися у своєму розташуванні, головним чином, в гірських околицях, таких як Карпати та Альпи, які володіли сприятливим кліматом для лікувальних та відпочинкових заходів. Курортні поселення з'явилися поруч із джерелами геотермальних вод, медичні корисності, які привертають науковий інтерес в Європі з 1820-х років.

У цьому періоді серед Карпатських гір були встановлені нові джерела мінеральних вод в значній кількості із лікувальними властивостями. Природний фактор став витоком для розвитку населених пунктів, де розташовані джерела мінеральних вод з вивченими науково лікувальними властивостями.

У середині 19 – на початку 20 століття в Східній Галичині відбувається весь інтенсивний розвиток сфери відпочинку та туризму, що свідчило про позитивні тенденції суспільно-економічного зростання території, що перебували під владою Австрії, пізніше Австро-Угорщини та Польщі. Серед ключових перед початком даного процесу слід врахувати виняткові природні та етнографічні особливості Карпат. Ця область викликала зацікавленість подорожчаних низькою заселеністю та майже повністю невивченою.

Близькість простору і спільне минуле з країнами-метрополіями, де на початку 20 століття серед заможної інтелігенції вже існували звичайні подорожі, зайняті особистим спортом та оздоровленням, сприяли прибуттю великої кількості науковців, урядовців та досвідчених подорожей.

В Карпатах відпочинок та туризм стали значущим елементом соціально-економічного розвитку та джерелом заробітку для місцевого населення. Активний розвиток туризму і рекреації в Східних Карпатах отримав підтримку від тогочасної влади, яка виявила інтерес у господарському використанні гірських територій та дослідженні їхніх ресурсів. Організаційна влада підтримувала навчальні та оздоровчі подорожі, фінансувала будівництво

залізниць і мостів. За підтримки місцевих адміністрацій визначали туристичні маршрути та надавали земельні ділянки для забудови.

Створення активної інфраструктури для туристів у Східних Карпатах було спонукано формуванням громадських організацій, які підтримували активізацію подорожей, оздоровлення, науково-пізнавальну та спортивну діяльність, зокрема серед молоді, включаючи студентів та учнів.

Східна Галичина вирізнялася своєю перевагою в організації туристичного руху на території тодішньої Польщі та сучасної України. Тут виникли особистості, які через свої наукові твори та публікації вдало заклали фундамент для розвитку туризму, створивши туристичні товариства та розвиваючи туристичну інфраструктуру.

У період між двома світовими війнами (1920–40 рр.) туристично-рекреаційна інфраструктура виявилася суттєво перетвореною; різних курортів і закладів для водолікування, що обслуговували хворих, сформувалася мережа туристичних притулків, гірськолижних комплексів, «вакаційних колоній», таборів та сільських осел для активних туристів.

В XIX – XX століття в науковій літературі описується такі класифікаційні курорти, що можна розділити на бальнеологічні, оздоровчі та туристичні локації. Ці характеристики залишаються актуальними й у сучасності. Усі три види курортних поселень мають специфічну курортну інфраструктуру відповідно до їхніх особливостей.

Аналізуючи розвиток рекреаційної галузі на теренах Карпатського регіону України в історичному контексті, вдалося виокремити ключові етапи її розвитку, починаючи від зародження на початку XIX століття, розширення та занепад у середині XX століття і до наших днів. Об'єкти та комплекси рекреаційної галузі створили цілісний просторово-ландшафтний образ і розвинули ефективну туристичну мережу в Карпатському регіоні.

Для відпочинкових територій Галичини характерна в основному дерев'яна віллова забудова. Незважаючи на віл, у другій половині XIX століття також будували інші споруди, які були типовими для курортної забудови Галичини. Серед них включають лазні, прогулянкові галереї, інгаляторії, надкаптажні будинки, кіоски та альтанки.

У Східній Галичині характерна специфіка архітектури курортної забудови проявляється у вільний період, коли основним стилем була віллова забудова в стилях «швейцарського», «закопанського» та «садибного». Елементи «швейцарського» стилю прийшли до Східної Галичини з Центральної Європи, а «закопанський» та «садибний» стилі відзначилися впливом Західної Галичини. Ці архітектурні стилі базувалися на спільних будівельних матеріалах і

конструктивних принципах, які були традиційними для Альп і Карпат в регіонах Центральної Європи та Галичини.

До типових архітектурних особливостей стилю «швейцарського» входять: дерев'яна вирізблена галерея (веранда), критий дах, високий кам'яний цоколь; віконні та дверні отвори, що мають декоративну різьблену оздобу.

У закладах віллової архітектури Галичини XIX - XX століття переважає стиль, що обґрунтовується на «закопанському» напрямі. Цей стиль відзначається використанням традиційних будівельних матеріалів і конструктивних принципів, які є характерними для будівництва гуралів, мешканців Західних Карпат.

Цей стиль отримав широку популярність і виявився відмінним для використання в курортній забудові, завдяки аналогічним кліматичним умовам та спільним традиціям дерев'яного будівництва, характерним для мешканців Західних і Східних Карпат. В той час були зроблені спроби визнати його загальнослов'янським.

На початку XX століття на території Східної Галичини спостерігався співіснування "закопанського" стилю та унікального українського народного стилю, що мав типові риси карпатської дерев'яної архітектури. Останній отримав назву українського архітектурного модерну. Архітектурні композиції будівель, споруджених у "закопанському" стилі та українському модерні в Східній Галичині, були майже ідентичними, оскільки базувалися на використанні форм народної зодчості Карпат.

Архітектурний стиль в Східній Галичині того часу переважно відповідав тенденціям розвитку польської архітектури. Після 1918 року польська архітектура, аналогічно до європейської, перейшла до епохи традиціоналізму.

У першій половині XX століття в забудові курортів Східної Галичини відбулася значуща трансформація в стилістиці, структурі будівель і методах будівництва. Внаслідок цього основним напрямком стало використання функціоналізму. Після міжнародної виставки у Варшаві в лютому-березні 1926 року розпочався перехід в архітектурі від "народного традиціоналізму", змінилася загальна філософія її розвитку.

Спрощене використання історичних форм і декору об'єднує різні тенденції і відтворюється в модернізованому неокласицизмі та ар-деко. Криволінійні форми і палубні конструкції розширюють естетику просторових композицій функціоналізму, які базуються на пропорційних співвідношеннях геометричних об'ємів та взаємопроникненні простору.

З початком тотальної індустріалізації будівництва, яка розпочалася у другій половині 50-х років, також стосувалася Львова, що на той момент вже входив

до складу СРСР. Зокрема, ідеологія у сфері житлового будівництва базувалась на постанові ЦК КПРС та Ради Міністрів СРСР від 31 липня 1957 року, яка визначала напрями розвитку житлового будівництва в СРСР і закликала до боротьби з "прикрашенням в архітектурі".

Починаючи з 1960-х років і протягом всього радянського періоду, туристична галузь почала активно розвиватися. Велика кількість приватних компаній проводила екскурсії у Карпатах, користуючись наметовими таборами. Одночасно на рівні країни були визначені загальнонаціональні туристичні маршрути, які ґрунтувалися на частково відновлених структурах з передвоєнного періоду та новозбудованих туристичних притулках.

Дерев'яна рекреаційна архітектура XIX–XX століть відігравала значущу роль у розвитку та становленні туризму та відпочинку. Відзначалися особливою увагою до природного середовища, традиційних будівельних технік та зручностей для відпочиваючих.

У цьому періоді були популярні різні стилі, такі як "закопанський" стиль, український архітектурний модерн, ар-деко та інші, які використовувалися для створення рекреаційних об'єктів. Розбудова туристичної інфраструктури, такої як наметові табори і туристичні притулки, свідчила про зростання інтересу до активного відпочинку та подорожей.

Дерев'яна рекреаційна архітектура не лише відображала архітектурний стиль свого часу, але й відігравала важливу роль у формуванні та збереженні культурного спадку регіону.

1.6 Аналіз закордонного досвіду

Природні рекреаційні ресурси у Західній Європі вражають своєю розмаїтістю та багатством: вони охоплюють всі аспекти, від високих Альп, що є найвищими горами в Європі, до найнижчих рівнинних територій у Нідерландах. Тут представлені як субтропічні регіони Середземномор'я у Франції, так і прохолодні та вологі природні умови в Ірландії.

На території Європи розташовано велику кількість цінних з точки зору пізнавального дослідження історичних і архітектурних об'єктів. На цьому відносно невеликому регіоні відзначається значна різноманітність національного складу населення. Природні рекреаційні ресурси в цьому регіоні, які вже є надзвичайно цінними, доповнюються вигідним географічним розташуванням, добре розвинутою транспортною інфраструктурою, а також багатою спадщиною археологічних, історичних і архітектурних пам'яток.

Для забезпечення об'єктивності у вигляді синтезу, порівняння та адаптації на українські умови досвіду будівництва рекреаційних об'єктів враховуються відпочинкові дерев'яні споруди, які були зведені в гірських районах країн, таких як Румунія, Словаччина, Польща, Чехія, Швейцарія та Австрія.

Головними впливовими чинниками, які визначають закономірності та тенденції у розвитку дерев'яного відпочинкового будівництва, є наступні: географічний контекст, природно-кліматичні умови (розташування та характер рекреаційних ресурсів), культурні особливості та соціально-економічний стан.

Досвід розвитку туристичної галузі в провідних країнах, накопичених протягом багатьох років, показує на те, що успішність цієї галузі відрізняється від того, наскільки держава підтримує її розвиток. Для того, щоб отримувати від туристичної індустрії фінансові вигоди, будь-яка розвинута країна повинна активно інвестувати в дослідження своєї території для визначення потенціалу туризму. Також важливо розробляти ефективні програми для визначення ефективності та розвитку туристичного бізнесу, а також впроваджувати проекти необхідної інфраструктури для курортних областей, регіонів і центрів туристичної індустрії. Крім того, держава повинна активно сприяти розвитку можливої інформаційної та рекламної сфери для просування своїх туристів.

У понад 80 країнах світу відділення туристичної галузі переважно складаються з відповідних відомств та міністерств, які спрямовані на економічний розвиток. До таких відомостей входять міністерства торгівлі, фінансів, транспорту, економіки та промисловості. З іншого боку, інші аспекти туризму віднесені до відомостей та міністерств соціального напрямку, таких як міністерства освіти, культури, археології, екології та інформації.

При розгляді системи державного регулювання туристичної галузі в провідних країнах світу можна розпочати аналіз ситуації в США. Розвиток туризму в цій країні почався ще на 20 століттях. У 1950 році була створена Федеративна комісія, завданням якої було вивчення відпочинку та ресурсів туристичної індустрії. Пізніше з'явилося Федеративне бюро відпочинку та туризму, спрямоване на підвищення ефективності розвитку туризму в країні.

Модель розвитку туристичної індустрії в США базується на активній участі у формуванні середнього та малого бізнесу, при цьому із залученням консультативного органу управління, забезпеченого певними повноваженнями. Це вказує на те, що державна політика в галузі туризму в США враховує думки та пропозиції підприємців країни.

Іспанія входить до числа країн з високим рівнем туристичних надходжень та потоків, а також відомо про високий рівень обслуговування на ринку туристичної індустрії. Це досягнуто завдяки ефективному, правильному, добре скоординованому та своєчасному державному регулюванню.

Концепція "підтримки держави" обґрунтовується на створенні Умови, які сприяють інноваційній діяльності в туристичній галузі та на процесі розвитку наукового потенціалу в цій галузі. Це означає, що стратегія повинна чітко визначати стратегічні завдання, а програма розвитку має на меті розробку заходів стимулювання, спрямованих на покращення показників прогресу економіки країни.

Враховуючи досвід інших країн у сфері туризму, для України було б доцільним та ефективним об'єднати структуру державного управління туристичною індустрією Великої Британії та Франції. Виникає необхідність створення потужної державної організації аналогічної «Візит Британ», яка має за мету формування та координацію обширних національних проектів у туристичній галузі. Така організація повинна координувати та контролювати діяльність місцевих туристичних організацій, а також відповідати за розробку рекламних та просувальних заходів для зміцнення взаємовідносин із громадськістю та позиціонування нашої країни на світовому туристичному ринку.

Аналіз закордонного досвіду туристичних готелів

Місце розташування	Загальний вигляд	Характеристика
<p>Малопольське воєводство, Татранський повіт, місто Закопане, має готель "Gościniec Góralski Dwór,"</p>		<p>Заклад має можливість приймати до 50 гостей, розташованих у 20 кімнатах на двох поверхах, причому розміщення кімнат є нерівномірним. Будівля виконана у стилі, характерному для даного регіону, і має масивний кам'яний цоколь. У відпочинкових номерах використовуються традиційні елементи, а також панорамні та дахові вікна. Особливий акцент робиться на складних двоскатних дахах з невеликими стріхами.</p>
<p>Повіт Харгіта, місто Беїле-Тушнад, між горами Харгіта і Бодок. Бутік-готель «Fortuna Eсо»</p>		<p>Будівля висотою у три поверхи споруджена на високому кам'яному фундаменті та має форму прямокутника, який видовжений у довжину. Архітектурна конструкція будинку включає в себе використання зрубу з плениць із різними розмірами випусків вінців. До головного входу веде кам'яні сходи.</p>
<p>Провінція Каринтія, м.Бад-Кляйнкірхгайм Відпочинковий котедж «Chalet Caprea»</p>		<p>Будівля розташована на складному рельєфі. Важливим елементом архітектури є двоповерховий кам'яний зал з великими панорамними вікнами. Зі сторони головного фасаду встановлені обсерваційні</p>

**Кантон Вале,
м.Сьон.
Відпочинковий
комплекс «Crans
Luxury Lodges»**

тераси на рівні першого та другого поверхів, а на правому бічному фасаді розміщені балкони з дерев'яними огорожами.

Вміщує до 10 осіб. Фасад будівлі має симетрично-аксіальну композицію, що виконана в стилі "шале". Головна ось підкреслена виступом. Видатними елементами цієї структури є тераси на першому поверсі, балкони на другому і мансардному поверхах, обгороджені дерев'яними огорожами.

**Сілезьке
воєводство,
Цешинський
повіт, на
околиці міста
Вісла.
Вілла
«Jurzyków»**

Будівля має структуру зрубу, розташовану на високому кам'яному цоколі. У цокольному поверсі розташовані різні рекреаційні зони, включаючи сауну, джакузі, стіл для ігор, такі як пінг-понг і футбол. Її характерна архітектурна особливість полягає у виразному декоруванні фасадів різноманітними декоративними елементами. Через використання особливостей рельєфу та міцного основи, будівля має високу композицію фасадів.

2.1 Критерії для створення інфраструктури для відпочинку у даному регіоні.

Зміни в інфраструктурі для відпочинку Карпатського регіону після 1991 року виникли під впливом трансформацій, які відбулися в соціально-економічній, політичній, демографічній, геополітичній та інших сферах. Ці зміни створили нові вимоги до розробки сучасних об'єктів рекреації.

Для створення інфраструктури є важливі аспекти такі як: збереження природного середовища (врахування важливих екологічних стандартів та заходів для збереження природи та біорізноманітності); безпека та медична підтримка (забезпечення безпеки туристів у гірських умовах має важливе значення); розвиток туристичних маршрутів (має бути ретельно розроблена та позначена, з вказівками та інформаційними точками для туристів); доступність та транспорт (добре розвинута система доріг, громадського транспорту та парковок); культурна інтеграція (популяризації місцевої культури та традицій, організовуючи фольклорні свята, майстер-класи).

Поняття якості організації ландшафту та композиції гірськолижного комплексу та його складових дуже різноманітне і враховує різні аспекти, зокрема: природоохоронний, гігієнічний, функціональний, економічний, психологічний та естетичний.

Поза нахилом схилів і крутизною рельєфу, форма території є суттєвим фактором, який впливає на структуру та розташування житлових та гірськолижних об'єктів. На території гірськолижного комплексу можна спостерігати різні форми рельєфу, такі як долини річок і ярі, хребти та відроги, округлі вершини, сідловини з переважанням вигнутих схилів, дуже вигнуті схили та більш виїмчасті схили тощо. Загальний характер рельєфу визначає тип природної геоекосистеми на цій території.

В Українських Карпатах гірськолижні комплекси розташовані на різних типах рельєфу, включаючи рівнинні пласкі участки, верхні, середні та нижні ділянки схилів. Особливістю території є терасоподібний характер схилу, що сприяє створенню каскадних гірськолижних комплексів з вертикальним розташуванням композиції. Гірські амфітеатри, з свого боку, створюють передумови для формування радіальних гірськолижних комплексів з композиційним центром в долинах.

У більшості випадків гірськолижні комплекси в Українських Карпатах розташовані в природному середовищі, яке характеризується наявністю хвойних та сумішевих лісів і субальпійських лук. Цей тип ландшафту виявляється найбільш сприятливим для створення гірськолижних комплексів.

Дотримання вимог, пов'язаних із відповідністю стратегіям і планам розвитку регіону, передбачає врахування і узгодження стратегічних документів, програм та планів розвитку регіону на всіх рівнях планування в роботі з рекреаційним районуванням та архітектурною діяльністю. Головною метою розвиткових програм є розгляд та вирішення ключових завдань і проблем на різних рівнях районування, поліпшення рівня обслуговування та визначення напрямку розвитку інфраструктури для рекреації. У втіленні програми розвитку рекреації передбачається виконання комплексу заходів у сферах організаційних, управлінських, соціально-економічних, нормативних, екологічних і господарських аспектах в усіх сферах діяльності.

З'являється необхідність оновлення та управління системи розташування забудови в населених пунктах шляхом розробки ефективних загальних планів території. На цьому рівні потрібно провести перегляд підходів до взаємодії із жителями місцевості, інвесторами та публічними органами влади. На мою думку, стратегії розвитку відпочинку в даному районі повинні бути розроблені, враховуючи вільний рекреаційний потенціал даного району та сприяння розвитку актуальних форм відпочинку на його основі. Розроблені стратегії розвитку відпочинку в адміністративних округах вказують на важливість цієї сфери для економіки Карпатського регіону та визначають напрямок дій на різних рівнях урядової влади.

В умовах проведення адміністративно-територіальної реформи необхідно провести дослідження та аналіз рекреаційного потенціалу з наступними основними завданнями:

- Моніторинг подій та процесів, процесів, які розгортаються у даному регіоні.
- Оцінка змін, які відбулися в галузі відпочинку.
- Наукове обґрунтування для формулювання проектів щодо створення сучасних рекреаційних об'єктів.
- Участь у розробці проектів стосовно формування сучасних рекреаційних закладів.
- Виконання експертної оцінки проектів з урахуванням їх впливу на стан довкілля, економіки та соціально-економічну ситуацію в регіоні.

Стратегія розвитку рекреації в Карпатському регіоні передбачає перетворення вже використаних рекреаційних територій з урахуванням потреб сучасного відпочинку і освоєння нових територій, а також розвиток інфраструктури для транспорту та відпочинку. Важливо враховувати, що освоєння нових рекреаційних територій буде проводитися в контексті нової адміністративно-територіальної структури регіону.

Протягом останнього десятиліття однією з основних проблем розвитку регіону стали екологічні питання, які пов'язані з неплановим використанням окремих територій, надмірним використанням рекреаційних ресурсів, руйнуванням лісів та забрудненням гірських річок. Однак існує інша проблема, а саме відсутність стимулів для місцевого населення зберігати та розвивати історико-культурну спадщину регіону, що потребує невідкладного вирішення.

Просторова структура гірськолижного комплексу формується через визначення комунікаційних просторів, ключових вузлів (місць, де люди скупчуються або шляхи перетинаються) та орієнтирів у просторі. У такому комплексі виділяються три головні типи просторових меж: 1) межа між зоною забудови та гірськолижною зоною; 2) межа між гірськолижною зоною та навколишнім природним середовищем; 3) межа між зоною забудови та сусідньою територією. Додатковим важливим аспектом структури є переходи між різними функціональними просторами, так звані "брами" (це входи до гірськолижних комплексів, місця переходу між зонами активного відпочинку та природними ландшафтами, або будь-які інші точки, де люди переходять від одного виду діяльності до іншого, зручно та безпечно).

У створенні інфраструктури для відпочинку в Карпатах важливо враховувати природні умови та рельєф, наявність водних ресурсів, просторову структуру та межі територій. Збалансоване розміщення зони забудови, гірськолижної і природної зон допомагає створити ефективну та комфортну інфраструктуру для відпочинку. Окрема увага до створення "брам" для зручного доступу та взаємодії різних видів відпочинку допомагає об'єднати різні функціональні простори в єдину систему. Такий підхід сприяє створенню гармонійного та інтегрованого середовища для відпочиваючих в Карпатах.

Візуальні/естетичні принципи сприйняття ландшафту

Назва	Особливості	Характерні особливості
Гармонія та баланс		Гармонія в ландшафті створюється за допомогою балансу між різними компонентами, такими як рослини, водойми, камені, та інші природні та архітектурні елементи. Ефективний баланс робить ландшафт приємним для ока.
Спільна кольорова палітра		Використовуйте подібні або взаємодоповнюючі кольори для рослин, об'єктів і матеріалів у ландшафті, щоб створити візуальну єдність.
Форми та текстури		Різні форми і текстури рослин, геометричні фігури в архітектурі, рельєф ландшафту, матеріали і їхні текстури важливі для створення інтересного візуального образу.
Пропорції і масштаб		Важливо враховувати пропорції між різними елементами ландшафту, такими як розміри рослин відносно об'єктів або простору.

Лінії та композиція

Композиційні принципи, такі як напрямки ліній, розташування центральних точок і ліній перспективи, можуть створювати цікаву динаміку і орієнтацію в ландшафті.

Відображення природних процесів

Ландшафтний дизайн може відображати природні процеси, такі як рух води, природну селекцію рослин, сезонні зміни, що створює зв'язок з природним середовищем.

Індивідуальність і контекст

Урахування індивідуальних потреб і смаків клієнта, а також контексту, в якому розташований ландшафт (наприклад, міський або сільський ландшафт), важливо для створення унікальної і гармонійної композиції.

Екологічна стійкість

Врахування екологічних принципів підвищує естетичну цінність ландшафту, дозволяючи йому існувати в гармонії з природним середовищем та зберігати біорізноманіття.

2.2 Оптимізація архітектурно-композиційних засад у влаштуванні гірськолижних комплексів.

У сучасному світі гірськолижні комплекси стали не тільки популярними місцями для зимового відпочинку, але й об'єктами значного економічного та туристичного впливу. Процес їх налаштування та оптимізації архітектурно-композиційних засад стає аспектом досягнення якісного та ефективного розвитку. У даному контексті потрібні дослідження та розгляд оптимальних стратегій архітектурно-планувальної організації гірськолижних комплексів, зокрема, їх адаптації до природних умов, естетичної відповідності та забезпечення максимального комфорту для відпочиваючих. Ця тема стає актуальною в контексті забезпечення не тільки зростання привабливості гірськолижних курортів, але й збалансованого та сталого розвитку в цьому сегменті туристичної індустрії. У даному вступі розкриваємо ключові аспекти та завдання, які виявляються перед архітекторами та розробниками при створенні та оптимізації гірськолижних комплексів.

Гірські регіони характеризуються унікальним природним середовищем, і вдала інтеграція гірськолижного комплексу в ландшафт вимагає особливої уваги. Оптимізація починається з урахування місцевих краєвидів, геологічної структури та рельєфу. Правильне розташування готелів, трас, інфраструктури та рекреаційних зон не повинно лише виглядати гармонійно, але й максимально поважати природні ресурси, уникати змін в екосистемі та підтримувати біорізноманітність.

Важливим елементом оптимізації є збереження та інтеграція архітектурної спадщини регіону в дизайн гірськолижного комплексу. Використання місцевих матеріалів, стилістичне відтворення традиційних елементів та врахування місцевого фольклору можуть створити атмосферу, що сприятиме злагодженому взаємодії гірськолижного курорту з місцевими спільнотами.

Оптимізація архітектурно-композиційних рішень також вимагає уваги до функціональності та комфорту для відвідувачів. Ефективне розташування готелів, ресторанів, підйомників та інших об'єктів повинне сприяти максимальній зручності для туристів. Вирішення питань транспортної доступності, раціональне використання простору та врахування потреб різних груп відвідувачів залишаються ключовими аспектами в цьому контексті.

Оптимізація також включає в себе застосування інноваційних технологій для зменшення екологічної втрати та підвищення енергоефективності гірськолижних комплексів. Використання відновлювальних джерел енергії, впровадження екологічно чистих матеріалів та сучасних інженерних рішень може зробити курорти більш сталевими та привабливими.

Сформульовані наступні основні проектні поради з покращення архітектурно-композиційних засад організації гірськолижних комплексів:

- Планування композиції гірськолижного комплексу передбачає створення логічного порядку, який дозволить зрозуміло сприймати окремі елементи композиційної структури і розробляти план експозиції. Формування ієрархії просторових областей у зоні забудови є також важливим аспектом проектування.
- Проектування об'єгово-просторової композиції забудови повинно включати в себе створення просторової організації гірськолижного комплексу, що має однаковий масштаб, і розробку планування з урахуванням сприйняття зони забудови зі схилів гірськолижних трас. Формування ієрархічної структури будівель в зоні забудови також є ключовим аспектом. Ефективне розташування об'єктів в зоні забудови також має бути обгрунтовано.
- Співпраця архітектурних елементів з навколишнім природним середовищем в структурі поселення означає прагнення до інтеграції всіх просторових компонентів і створення чітких меж, які об'єднують цілісну структуру і виділяють її від оточуючого середовища.

Подані пропозиції щодо покращення компонентів просторової організації гірськолижної зони комплексу:

- Способи організації просторових елементів - Під час літнього проектування, враховуючи відсутність льодовикової кількості снігу, планувати основні пішохідні маршрути так, щоб вони не взаємодіяли візуально з гірськолижною зоною. Взимку вирішити питання розташування гірськолижних трас з урахуванням підсилення візуальних зв'язків з гірськолижною зоною. Ефективно розділити підйомники та гірськолижні траси візуально та просторово. Зменшити контраст між опорами підйомників та природним оточенням.
- Організація просторових вузлів - Планувати розташування просторових вузлів або центральних від 1 200 до 1 500 метрів по довжині гірськолижної дороги. Розміщувати просторові вузли на місцях, де відкриваються панорамні види. Визначати геометричні пропорції оглядових майданчиків. Розмір оглядових майданчиків залежатиме від популярності панорамного виду, який можна спостерігати з них, а також від наявності підйомника, який до них підведений. Поєднувати оглядові майданчики із закладами, які обслуговують туристів. Забезпечувати компактність та відкритість просторів у центральних зонах планувальних ядер.
- Організація просторових орієнтирів - Розташовувати орієнтири на точках перетину головних візуальних ліній та на найвищих точках гірських зон. Надавати перевагу використанню вказівників як додаткових орієнтирів у просторі, які вказують на рівень складності та маркування траси і підйомників.

- Головних зон переходу між просторами, також відомих як брами - Позначати переходи між гірськолижними трасами за допомогою спеціальних вказівних знаків. Створювати багаторівневі розв'язки в гірськолижній зоні, використовуючи мости і арки.
- Границі між просторами - Границі між просторами повинні гармонійно впливати на навколишній природний ландшафт. Важливо створити плавний перехід від гір до інфраструктури гірськолижного курорту, використовуючи при цьому місцеві матеріали та елементи природи. Границі між просторами повинні бути спроектовані так, щоб максимально використовувати панорамні види, які можуть надати гірський рельєф. Зручні місця для спостереження та відпочинку можуть бути інтегровані в композицію.

Особливості архітектурно-планувальної організації об'єктів сучасної рекреації в Карпатському регіоні

№	Особливість	Характеристика
1	Екологічна сумісність	Сучасні рекреаційні об'єкти в Карпатах акцентують на збереженні природи та використанні екологічно чистих матеріалів та технологій.
2	Інтеграція з природним ландшафтом	Проекти здебільшого спрямовані на збереження та відтворення природних екосистем та максимальне використання природних ресурсів.
3	Гірськолижні курорти	Розвиток інфраструктури для зимового відпочинку, включаючи гірськолижні спуски, витяги та сучасні готелі та ресторани.
4	Туристичні маршрути	Створення та обслуговування туристичних маршрутів для пішоходів, велосипедистів та гірських екскурсій.
5	Спа-центри та відпочинок	Розвиток сучасних санаторіїв та спа-центрів, які пропонують лікувальні та відпочинкові послуги на природних джерелах.
6	Архітектурні інновації	Використання сучасних архітектурних інновацій, таких як високоякісні дерев'яні будівлі, дизайн із застосуванням місцевих матеріалів, вікна з видом на гори та інше.
7	Інфраструктура	Розвиток інфраструктури, включаючи дороги, парковки, громадський транспорт та туристичні центри для комфортного перебування в регіоні.
8	Освітлення та безпека	Сучасні системи освітлення та безпеки для підтримки безпечного та комфортного відпочинку навіть вночі.

Основні архітектурно-композиційні засади для оптимізації гірськолижних комплексів

№	Засада	Характеристика
1	Інтеграція з природним ландшафтом	Максимальне використання природного середовища, збереження природної краси і біорізноманітності.
2	Планування безпеки	Забезпечення безпеки для відвідувачів і гірськолижників, у тому числі врахування елементарних небезпек (лавини, сходження, негоди).
3	Функціональна логістика	Оптимізація розташування гірськолижних майданчиків, маршрутів, ресторанів, готелів і транспортних вузлів для зручного доступу.
4	Екологічно стійка архітектура	Використання екологічно чистих матеріалів та технологій у будівництві і обслуговуванні гірськолижних комплексів.
5	Енергоефективність	Застосування сучасних енергоефективних рішень для опалення, освітлення та енергозабезпечення.
6	Визначення зон для різних рівнів навичок	Створення зон для гірськолижників з різними рівнями навичок, від початківців до професіоналів.
7	Архітектурні відомості	Створення архітектурних об'єктів, які додають визначеності і краси комплексу, таких як ресторани, готелі і релакс-зони.
8	Спрощення навігації	Повага до історії та культурного контексту регіону, можливість відновлення історичних об'єктів і будівель.

2.3 Типи функціонального призначення дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпат.

В сучасному світі, де туризм та відпочинок стають все більш популярними, гірськолижні комплекси стають ключовим елементом розвитку гірських регіонів. Важливою складовою їх успіху є оптимізація архітектурно-композиційних засад, яка спрямована на досягнення найвищого рівня функціональності, комфорту та естетики. Ця тема не лише відображає важливість ефективності та практичності у будівництві гірськолижних комплексів, але й враховує унікальні вимоги, що випливають з особливостей гірських ландшафтів та специфіки відпочинку в гірських регіонах. У цьому контексті, дослідження та оптимізація архітектурно-композиційних аспектів стають вирішальним завданням для забезпечення сталого розвитку гірськолижної індустрії та задоволення потреб сучасного туриста.

Громадські споруди, такі як заклади громадського харчування, включають в себе різні типи будівель. Найбільш поширеним серед них є колиба. Спочатку цей тип споруди використовувався як притулок на гірських полонинах. Але в середині 20 століття архітектурні риси колиб використовуються для створення закладів громадського харчування.

Протягом останнього десятиліття було зведено значну кількість закладів громадського харчування, що можна розділити на дві основні категорії за їхнім місцем розташування: самостійні ресторани та кафе, розташовані вздовж доріг; кафе-бари та ресторани, що є частиною рекреаційних комплексів. Більшість з цих закладів громадського харчування, які збудовані із дерева, відзначаються архітектурно-планувальними рисами, характерними для колиб. Крім того, спостерігається розвиток різних типів невеликих архітектурних об'єктів і комерційних приміщень.

У створенні будівель із дерева велику роль відводиться технології будівництва. В Карпатському регіоні більшість невеликих об'єктів для відпочинку, зведених із дерева, мають зрубну конструкцію. Основним будівельним матеріалом є циліндричний брус, виготовлений на заводі. Використання цього типу бруса дозволяє досягти більшої точності та швидкості в будівництві. Поміж зрубними структурами також можна знайти приклади об'єктів з комбінованими конструктивними системами.

Будівлі для короткочасного проживання відпочиваючих, такі як рекреаційне житло, досить активно поширюються в Карпатському регіоні з початку 2000-х років. Цей розвиток призвів до збільшення різноманітності функціональних планувальних рішень, що схожі на індивідуальні житлові споруди. Приватні садиби стають схожими на відпочинкові котеджі, і цей тренд лише зростає.

Інженерні та конструктивні рішення, що використовуються для дерев'яних котеджів, виявляються дуже різноманітними, але найбільш розповсюдженою конструкцією є зруб з оциліндрованого бруса. Різноманіття будівельних матеріалів і різні підходи до технології будівництва таких споруд сприяють їх широкому застосуванню в усьому Карпатському регіоні. Поміж зрубними варіантами, можна виявити і комбінації конструктивних систем при створенні рекреаційних будівель. У деяких випадках для збільшення простору будівлі використовується комбінація зрубною та стійково-балковою конструктивних схем.

Є три типи розпланування котеджів:

- Котедж призначений для проживання невеликої групи туристів і має планування, що схоже на індивідуальний житловий будинок.
- Котедж-готель функціонально призначений для створення міні-готелю з номерами для відпочинку.
- Має зовнішні вертикальні та горизонтальні мережі зв'язку, що гарантують доступ до номерів для відпочинку.

Планувальні рішення відпочинкових котеджів можуть варіюватися в значній мірі. Регіональні особливості планування будівель практично відсутні в цих випадках. Зазвичай застосовується індивідуальне планування, аналогічне тому, яке використовується в мурованому будівництві.

Житла котеджного стилю, апартаменти та приватні житлові споруди, призначені для сімейного відпочинку, мають характеристики вільного планування. Основними рисами такого планування є присутність об'єднаного простору на нижньому рівні, який служить для вітальні, кухні-їдальні, а також, у деяких випадках, для камінного залу. Ці будівлі зазвичай не мають житлових кімнат на нижньому поверсі, замість них облаштовуються додаткові приміщення, такі як санвузли, сауни, приміщення для зберігання харчових товарів та обладнання, а також відкритих терас та балконів.

У спорудах готельного стилю котеджів, у більшості випадків, існує великий кам'яний підвал, де розташовані приміщення для зберігання та технічного обслуговування інженерного обладнання. Іноді влаштовують спільну кухню-їдальню, але частіше кухні-ніші встановлюються безпосередньо в відпочинкових номерах, до яких можна зайти через спільний сходовий корпус і коридори на кожному рівні.

Будівлі міні-готелів мають більші розміри, ніж котеджі, і призначені для розміщення більшої кількості туристів, проте вони відрізняються в плануванні. Важливою особливістю цих споруд є наявність окремих входів до відпочинкових номерів ззовні. Основними комунікаційними приміщеннями є зовнішні лоджії та тераси.

У висновку слід зазначити, що оптимізація архітектурно-композиційних засад у влаштуванні гірськолижних комплексів є невід'ємною частиною сталого розвитку гірського туризму. Враховуючи функціональність, естетичність, безпеку та сталість екологічних аспектів, можна створити інноваційне середовище, що відповідає потребам сучасного туриста та покликане взаємодіяти з гірським ландшафтом.

Оптимальне планування та розташування інфраструктури, обережне використання природних ресурсів, вдосконалення безпеки та інженерних рішень — це ключові компоненти успішного гірськолижного комплексу. Впровадження зелених технологій та управління туристичним потоком сприятиме не лише комфортному відпочинку, але й збереженню природи, забезпечуючи довгостроковий розвиток та конкурентоспроможність регіону.

Оптимізація архітектурно-композиційних засад не лише вдосконалює взаємодію людини з природою, але й створює унікальні простори, сприяючи розвитку туристичної індустрії та позитивному іміджу регіону. Такий підхід є важливою передумовою для досягнення балансу між туризмом та природоохоронними завданнями, що має дуже важливе значення в сучасному світі, орієнтованому на сталість та гармонію.

Типи функціонального призначення дерев'яних рекреаційних об'єктів у Карпатах

Тип об'єкту	Візуалізація	Характеристика
Гірські котеджі		Дерев'яні котеджі та кабіни для проживання та відпочинку туристів та відвідувачів.
Лісові хати		Дерев'яні будинки у лісі для приватного відпочинку та відділення від міського життя.
Лісові вежі і площадки		Вежі та видові площадки для спостереження за природою та панорамними видами.
Палаці та готелі		Дерев'яні палаці та готелі в гірських районах для розкішного відпочинку.
Ресторани та кафе		Ресторани, кафе та кав'ярні з використанням дерева для створення атмосфери в горах.

Паркові
структури

Архітектурні та садові елементи, включаючи скульптури, фонтани, альтанки тощо.

Дерев'яні
сходи та
мости

Сходи і мости, які допомагають подолати гірські перепади та річки у регіоні.

Гірські
санаторії та
спа-центри

Медичні заклади та центри відпочинку для лікування та релаксації серед гір.

Будиночки
для барбекю

Дерев'яні будиночки з барбекю для пікніків та барбекю в природному середовищі.

3.1 Основні аспекти функціонального планування

Туристична галузь сьогодні є одним з найперспективніших сфер обслуговування в соціально-економічному розвитку країни. В наш час майже кожна людина, щороку може здійснити хоча б одну поїздку будь то туристи чи підприємець. Туризм ділиться на окремі види, але найпопулярнішим серед них це оздоровчий та спортивний туризм. Ці види туризму і еволюція розвитку призвели до створення відповідної інфраструктури відпочинку.

В Українських Карпатах спостерігають тенденцію на:

1. Еко-туризм: В Українських Карпатах еко-туризм має величезний потенціал. Цей регіон відомий своєю природною красою та унікальним біорізноманіттям. Розвиток еко-туризму в Карпатах сприятиме збереженню природи, розвитку місцевих громад, а також створенню нових можливостей для туристів, що шукають природний відпочинок та екологічно чистий туризм.
2. Гірськолижні курорти: Головна атракція курортів - це розвинуті мережі лижних трас різної складності та сучасні підйомники, що забезпечують зручний підйом на вершини гір. Курорти мають широкий спектр готелів, ресторанів, прокатних пунктів та послуг для туристів, відповідаючи різним потребам. Крім лижування, курорти пропонують різноманітні зимові та літні види розваг, такі як катання на сноуборді, піший туризм, гірський велосипед та інші.
3. Етнічний туризм: Представляє собою форму подорожей, спрямовану на пізнання та вивчення культур, традицій, звичаїв та способу життя різних етнічних груп. Сприяє збереженню та популяризації традицій, ремесел, мов та історії різних етнічних груп.
4. Екстремальний туризм: Екстремальний туризм є формою подорожей, спрямованою на досвідження нових вражень та сильних емоцій через виконання високоризикованих або незвичайних активностей.
5. Зелені технології та екологічне будівництво: Це інноваційні рішення, спрямовані на зменшення негативного впливу людської діяльності на природне середовище. У будівництві це означає використання сталих матеріалів, енергоефективних технологій та використання відновлюваних джерел енергії. Їх впровадження сприяє покращенню якості життя та створенню здорового середовища для майбутніх поколінь.

Архітектурно-планувальна організація туристичних готелів є ключовою для їх успішної роботи та привабливості для клієнтів. Планування споруди та розміщення приміщень впливають на перше враження від готелю та створюють комфортну атмосферу для відвідувачів. Естетика та функціональність приміщень грають ключову роль у створенні приємного відчуття для гостей, а також у забезпеченні ефективного використання простору.

Крім того, архітектурно-планувальна організація готелів передбачає не лише естетичний аспект, але й раціональне розташування та логічне обґрунтування простору, забезпечуючи зручність та логічність використання готельних зон. Ефективне планування дозволяє готелю оптимізувати використання ресурсів, зменшуючи енергоефективність та сприяючи екологічній сталості.

Важливим є також аспект безпеки та ергономіки у плануванні готельних споруд. Грамотне розташування та організація приміщень враховує аспекти безпеки гостей та персоналу, а також забезпечує комфортні умови перебування. Додатково, гнучкість планування дає можливість адаптувати готель до змін у вимогах ринку та потреб гостей.

Розташування технічних систем, працівників обслуговування та складських приміщень на території туристичного готелю визначається важливими аспектами ефективності та безперебійності його роботи. Технічні приміщення, такі як електрощитові та системи кондиціонування, можуть бути розташовані окремо від зон проживання гостей для забезпечення надійної роботи та комфортних умов. Приміщення для працівників, включаючи адміністративні та служби безпеки, можуть бути відокремлені для забезпечення конфіденційності та безпеки гостей. Складські приміщення, такі як кухні та ресторани, повинні мати відведені простори для зберігання продуктів та обладнання з дотриманням необхідних санітарних норм.

Важливим аспектом є зручність території та доступу для працівників, з урахуванням логістичних шляхів та аспектів безпеки. Розташування технічних систем також повинно враховувати екологічні та безпекові норми для забезпечення безпечного та ефективного функціонування готелю. Спроектоване та організоване місце для цих елементів сприяє високому стандарту обслуговування та зручності усіх операцій готельного комплексу.

Розробка ефективних систем управління відходами та їх переробки у туристичних готелях має велике значення для збереження навколишнього середовища, особливо у готелях, розташованих в природних районах. Запровадження відокремленого збору відходів сприяє свідомому підходу гостей та персоналу до сортування сміття, забезпечуючи розташування спеціальних контейнерів для різних видів відходів як у готелі, так і в номерах.

Мінімізація відходів досягається за допомогою використання біорозкладних матеріалів та упаковок, а також впровадження політики "zero waste", яка передбачає обмеження використання одноразових товарів та пакувань. Додатково, ефективні системи переробки включають створення спеціальних зон для сортування та переробки відходів, а також укладання контрактів з місцевими підприємствами, які займаються відновленням та переробкою відходів.

Освітня діяльність важлива для навчання гостей та персоналу правильному сортуванню відходів та розумінню важливості екологічної свідомості. Крім того, використання відновлювальних ресурсів, таких як виготовлення компосту з органічних відходів для саду готелю, сприяє більш ефективному використанню відходів.

Створення системи моніторингу, враховуючи вимірювання та аналіз обсягів відходів, допомагає постійно вдосконалювати систему. Партнерство з місцевими організаціями та громадою також є важливим елементом для спільного розв'язання проблем управління відходами та вдосконалення екологічних ініціатив. Результатом таких заходів є створення екологічно чистого середовища, зменшення впливу на природу та підвищення екологічної свідомості серед гостей та персоналу готелю.

Однією з ключових функцій готелів є надання затишного та безпечного місця для тимчасового проживання. Гості очікують наявності комфортних номерів з усіма зручностями, необхідними для приємного перебування. Багато готелів пропонують ресторани або кафе для задоволення потреб гостей у харчуванні. Вони можуть надавати послуги сніданку, обіду та вечері, а також мають бари для відпочинку гостей.

Деякі готелі надають різноманітні розважальні послуги, такі як спа-центри, басейни, фітнес-зали та організовані екскурсії, що створюють комфортне та різноманітне середовище для гостей.

Також є готелі спеціалізація яких в наданні простору для проведення конференцій, семінарів та інших заходів, що вимагають великих конференц-залів чи спеціалізованих послуг.

Організація зон у готелях — це ключовий аспект для створення функціональності, комфорту та ефективності:

- Громадські зони призначені для спільного використання гостями готелю. Це можуть бути фойє, ресторани, бари, лобі, спа-центри, території біля басейнів тощо. Вони організовані з метою створення комфортного середовища для відпочинку, спілкування та розваг гостей.

- Приватні зони — це особисті приміщення для гостей, такі як номери, сюїти, апартаменти. Вони мають забезпечувати приватність та комфорт для відпочинку та перебування гостей. Організація приватних зон включає в себе комфортні ліжка, оснащення всіма необхідними зручностями та створення затишного середовища.
- Адміністративні зони - це області, які використовуються для внутрішньої роботи готелю та персоналу. Вони включають офіси адміністрації, кухні, службові приміщення, технічні зони та інші. Організація адміністративних зон спрямована на забезпечення ефективної роботи персоналу та надання сервісу для гостей.

Спеціально обладнані конференц-приміщення у туристичних готелях гірського регіону мають важливе значення для забезпечення комфортних та продуктивних умов для проведення різноманітних заходів, таких як конференції та семінари. Такі приміщення оснащені сучасним технічним обладнанням, включаючи аудіо- та відеообладнання та проекційні екрани, для ефективного проведення презентацій та інших виступів. Крім того, забезпечуються комфортні умови з врахуванням кондиціонування повітря та меблів, що гарантує приємний відпочинок для учасників.

Простори та гнучкі зали з обладнанням для реєстрації та можливістю перестановки меблів дозволяють легко адаптувати приміщення під різні формати подій. Технологічні можливості, такі як Wi-Fi та аудіо-відеоконференції, надають учасникам зручність під час роботи та можливість взаємодії в онлайн-режимі. Крім того, конференц-зали організовані з урахуванням ергономіки та дизайну, що сприяє продуктивності та зручності під час подій.

Наявність кейтерингу та кав'ярень, а також можливостей для тимблдингу та додаткових активностей допомагає створити повноцінний досвід для учасників. Усі ці елементи разом роблять спеціальні конференц-приміщення туристичних готелів в гірському регіоні ідеальними для успішного проведення подій та бізнес-зустрічей.

У результаті різноманітних факторів, які вплинули на формування архітектурно-планувальних рішень у певному контексті, виникли різні типи готельних споруд. Для класифікації готельних споруд за їхніми архітектурно-планувальними формами доцільно враховувати два основних критерії: сполучення та розміщення ключових функціональних зон та застосування певної геометричної структури в плануванні.

Готельні будівлі можна класифікувати за їх розміщенням та сполученням основних архітектурних приміщень у плануванні на різні категорії:

- Планування з централізованою структурою - це найпоширеніший тип розміщення готелів у міських умовах, де основні функціональні зони розташовані у межах однієї будівлі на різних рівнях або всередині одного корпусу. Цей підхід до планування характерний для міст з щільною забудовою та обмеженими можливостями для просторового розширення готельних комплексів. Допоміжні та основні функціональні зони в таких готелях зазвичай розташовані на верхніх або підвальних рівнях.
- Сегментоване планування. Тип цього готелю характеризуються розташуванням основних функціональних зон у різних відокремлених приміщеннях - сегментах або блоках, які мають міцні зв'язки між собою. Цей підхід до планування передусім властивий готельним комплексам, які великі за площею та надають широкий спектр послуг через просторово розділені спеціалізовані структурні частини. В цьому типі планування виділяють розсіяний, блокований та павільйонний підтипи.
- Естрадне планування відзначається об'єднанням горизонтальної частини, що складається з загальних приміщень, та вертикальної, яка виконує функції житлової зони будівлі. Цей підхід до планування готельних споруд є новим у своєму роді і з'явився в архітектурі середини ХХ століття. Його особливо використовують у готелях середнього та високого класу, що мають велику площу та кілька входів.

В залежності від того, як використовуються основні геометричні форми у конструкції готелю, розрізняються різні стилі планування:

- Елементарне планування. Цей підхід до планування має форму прямокутника і є дуже популярним серед готельних комплексів.
- Компактне планування використовує різноманітні геометричні форми, такі як квадрат, трикутник, багатокутник, коло і еліпс.
- Комплексне планування, що включає різноманітні схеми розміщення номерів та житлових поверхів, із варіаціями від прямих до трапецієподібних та криволінійних форм: Т-подібне, П-подібне, Н-подібне, Х-подібне, хрестоподібне, трилисник, східчаста зі зміщенням поверхів або номерів.
- Планування з атриумом передбачає створення внутрішньої застеленої галереї, яка може бути простою або складною: прямокутної форми з внутрішнім двором, квадратної або трикутної.

Принципова схема розподілу денного часу відпочиваючих та їх перебування в різних функціональних зонах

08:00 - 13:00

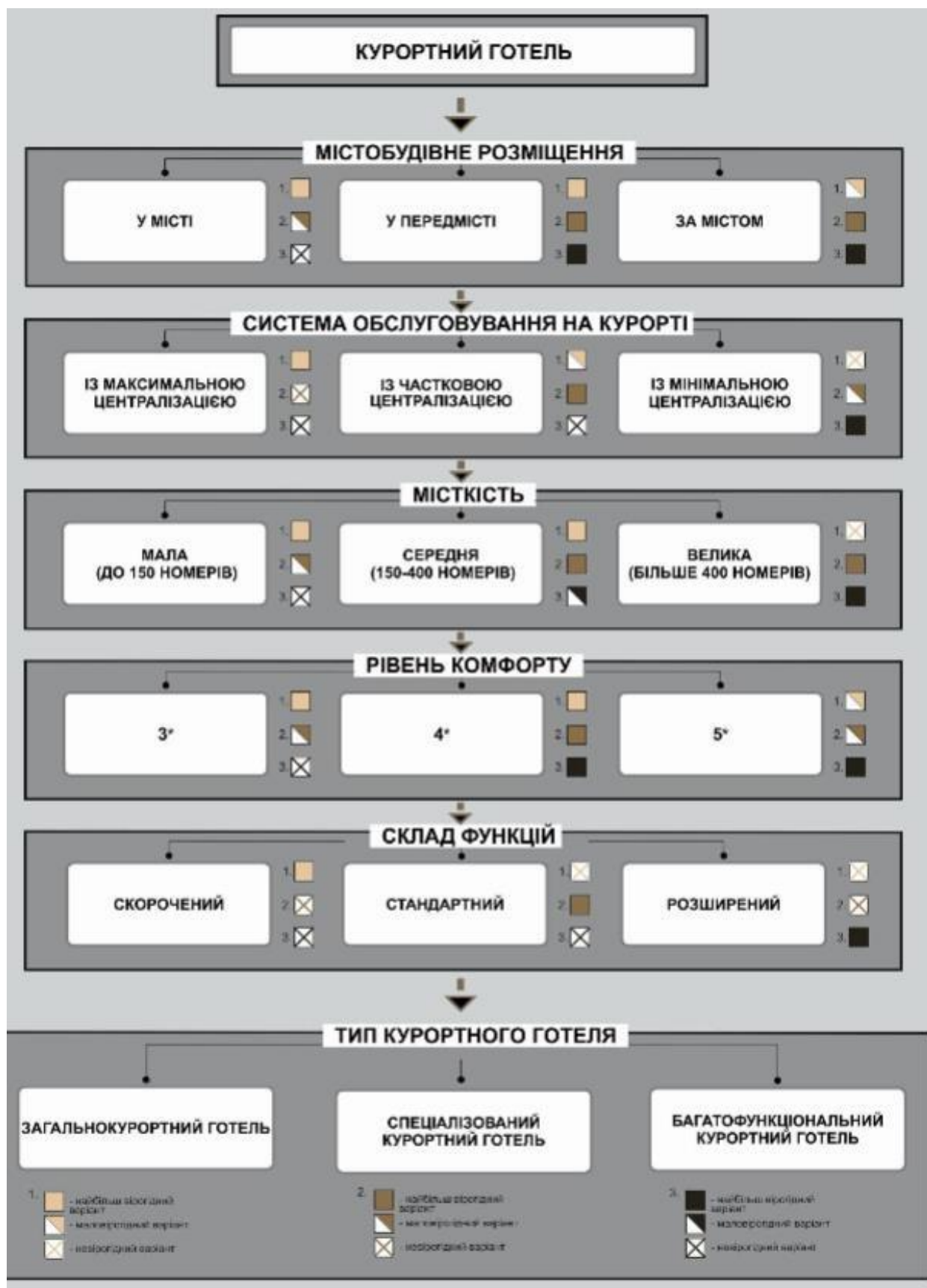

13:00 - 17:00

17:00 - 22:00

3.2 Принципи дизайну готелю

У готельному бізнесі кожен квадратний метр простору має величезне значення для створення атмосфери затишку та комфорту для гостей. Ефективне використання цього простору сприяє створенню гармонійної та приємної атмосфери.

Логічне та функціональне планування є ключовим елементом розташування громадських, приватних та адміністративних зон. Вірне розташування громадських зон поруч зі входом створює затишне та водночас ефективне планування приватних зон дозволяє гостям відчувати себе комфортно та захищено.

Використання природного світла через великі вікна та освітлення створює світлу та привабливу атмосферу. До того ж, меблі та обладнання повинні бути розміщені з урахуванням зручності та ергономіки, щоб забезпечити максимальний комфорт для гостей.

Створення просторів, які можуть використовуватися для різних цілей, забезпечує максимальну використаність простору. Наприклад, лобі, що одночасно може бути місцем реєстрації та комфортним майданчиком для відпочинку. Також, зони відпочинку з м'якими меблями та зони приватності дозволяють гостям відчувати себе зручно та вільно.

Ергономічні рішення відіграють не меншу роль при плануванні готелів оскільки вони безпосередньо впливають на задоволення та комфорт гостей. Це включає належність меблям та обладнанню до фізіологічних потреб, таких як зручність сидіння, правильна висота робочих столів та ліжок. Організація простору та мобільність сприяють легкості переміщення гостей у номерах та громадських зонах готелю. Це важливо для підтримки їхньої мобільності та зручності.

Ергономічні рішення також впливають на психологічний комфорт гостей. Світлі кольори, природні матеріали та правильне розташування об'єктів у просторі можуть сприяти спокою та відпочинку.

Естетика будівлі, відображена в архітектурі, може створювати певний настрій. Модерний, класичний, етнічний стиль або комбінація їх може викликати різні емоції у гостей:

- Модерний стиль в архітектурі — це естетика, яка виникла у 20-му столітті і продовжує розвиватися й застосовуватися у сучасний час. Він відображає прогресивність, функціональність та новаторство, враховуючи потреби та технологічні можливості сучасного світу. Модерний стиль характеризується мінімалізмом, чіткістю форм, використанням новітніх технологій та бажанням створити ергономічні та

естетично привабливі споруди. Він створює враження прогресивності, відкритості та сучасності.

- Класичний стиль в архітектурі базується на ідеях, що виникли у Давньому Римі та Греції. Цей стиль відображає стабільність, елегантність та гармонію через використання певних елементів та пропорцій, які передають естетику та традиції минулих епох. Класичний стиль передає відчуття вишуканості, вічності та впорядкованості. Він відображає традиції та історію, підкреслюючи значення естетики та дотримання певних архітектурних канонів.
- Етнічний стиль в архітектурі базується на традиціях, культурних особливостях та спадщині певних народів чи етнічних груп. Цей стиль відображає унікальність культури та історії через використання традиційних матеріалів, форм, колориту та мотивів. Етнічний стиль у архітектурі сприймається як вираз ідентичності, традицій та культурної спадщини. Він підкреслює особливості та унікальність певного народу чи етнічної групи через відображення їхньої культури в архітектурі будівель, споруд та житла. Це може бути використано для створення культурних центрів, музеїв, ресторанів, готелів та житлових комплексів, щоб підкреслити унікальність культури та природню красу даного народу чи регіону.

Етнічний стиль дуже пасує до Українських Карпат, основні його характерні риси мають:

1. Традиційні елементи: Використання традиційних елементів дизайну, які характерні для певної культури або етнічної групи, таких як мотиви, кольори та орнаменти.
2. Матеріали: Використання природних та місцевих матеріалів, які є типовими для даної культури, таких як дерево, глина, камінь, трава, вовна та інші.
3. Культурні спадщини: Основні підбори та форми, що відображають традиції та спадщину певної культури.
4. Функціональність: Дизайн, який враховує потреби та функціональність споруди в контексті конкретної культури.
5. Регіональність: Увага до характерних елементів регіону та місцевих особливостей.

Архітектура готелю, як інтерпретація простору та його організація, може створити неповторну атмосферу. Вона впливає на відчуття та емоції гостей, визначаючи загальне враження від перебування в готелі та їхній комфорт.

В наш час є невід'ємною частиною сучасні технології які мають значний вплив на планування та дизайн готелів, змінюючи способи, якими гості взаємодіють та використовують готельні послуги. Наприклад:

- Реєстрація та обслуговування гостей: Мобільні додатки дозволяють гостям реєструватися онлайн, обирати номери, замовляти послуги та навіть відкривати двері за допомогою смартфонів.
- Ефективне використання простору: Технології дозволяють оптимізувати внутрішнє планування, створюючи більше гнучкості та ефективніші варіанти використання простору для різних потреб гостей.
- Системи безпеки та контролю: Використання сучасних систем безпеки, включаючи камери спостереження, датчики безпеки та системи контролю доступу, забезпечує високий рівень безпеки для гостей та їхнього майна.
- Сталі зв'язку: Бездротовий доступ до Інтернету, зарядні станції та інші технологічні зручності допомагають гостям залишатися підключеними та забезпечують їм зручність.

Використання місцевого дизайну та культурних впливів у готельному будівництві на прикладі Українських Карпат демонструє важливість врахування та відтворення культурних та традиційних аспектів у створенні готелів.

Для будівництва готелів саме в цьому регіоні використовують традиційні архітектурні елементи, такі як:

1. Дерево: Використання дерева, зокрема легких і міцних видів, часто використовується як будівельний матеріал для конструкцій та декору. Рубане дерево може надати гірським будівлям традиційний вигляд.
2. Камінь: Використання каменю в архітектурі гірських районів для стін, фундаментів та декоративних елементів, оскільки він володіє міцністю та є властивим для гірського ландшафту.
3. Солом'яні дахи: Традиційні для деяких гірських регіонів, такі дахи можуть використовуватися для відтворення аутентичного стилю.
4. Місцеві кам'яні або глиняні матеріали: Використання місцевих матеріалів, які забезпечують теплоізоляцію та відповідають кліматичним умовам регіону.
5. Декоративні елементи з металу: Ковані вироби часто використовуються для декорування, включаючи ворота, решітки та інші деталі.

Готелі можуть бути спроектовані таким чином, щоб інтегруватися в природне оточення, використовуючи природні матеріали та структури, а також надаючи гостям можливість насолоджуватися красою Карпат.

Використання місцевого дизайну та культурних впливів у готельному будівництві в українських Карпатах підкреслює важливість збереження та відтворення традицій, сприяючи також розвитку туризму та залученню гостей, які бажають насолоджуватися автентичними та унікальними враженнями в мальовничому середовищі гірського регіону.

3.3 Маркетинг та позиціонування через архітектуру

Архітектура готелю має величезний вплив на його бренд та сприйняття. Вона визначає візуальний стиль та концепцію, які формують імідж та враження про готель у гостей. Основні аспекти це:

1. Створення унікального стилю:
 - Тематичний дизайн: Розробка та впровадження тематичного дизайну, який відображає місцеву культуру, історію чи природні особливості, надає готелю унікальність та визначає його стиль.
2. Взаємодія з оточенням:
 - Інтеграція з природою: Використання природних матеріалів та інтеграція готелю в природне середовище сприяє створенню гармонійного образу та привабливості для гостей.
3. Створення архітектурного образу:
 - Іконічна архітектура: Розробка іконічних архітектурних рішень, які стають визначальними символами готелю та надають йому унікальний вигляд.
4. Лояльність до місцевого середовища:
 - Локальний архітектурний стиль: Використання архітектурних елементів, які відзеркалюють традиційний місцевий стиль, сприяє відчуттю лояльності до культури та природного спадку.
5. Створення ексклюзивності:
 - Дизайнерський підхід: Залучення відомих архітекторів чи дизайнерів для розробки унікальних проєктів, які надають готелю ексклюзивність та високий статус.
6. Використання технологій:
 - Сучасні технології: Впровадження інноваційних технологій у архітектурний дизайн, таких як ефективне використання енергії чи інтелектуальне освітлення, може стати важливим фактором в позиціонуванні готелю.
7. Створення історії:
 - Наративний дизайн: Використання архітектурних рішень для розповіді історії готелю та створення унікального наративу для гостей.
8. Привертання уваги через форму та функцію:

- Нестандартні форми: Використання нестандартних форм та функцій в архітектурі для створення цікавого та запам'ятовуваного образу готелю.

Використання архітектурних елементів та дизайну туристичного готелю є важливим стратегічним аспектом маркетингу та позиціонування, оскільки це може визначати не лише його візуальний образ, але й створювати атмосферу, привертати увагу та залишати неповторне враження в гостей. Елементи, такі як тематичний дизайн, інтеграція з природою, іконічна архітектура та співпраця з місцевими талантами, використовуються для створення унікального стилю та позиціонування готелю як особливого та привабливого об'єкта. Окрім того, архітектурні рішення можуть впливати на відчуття лояльності гостей, підкреслюючи зв'язок з місцевою культурою та сприяючи створенню цікавих історичних та культурних наративів. Це також може бути використано для привертання уваги через соціальні мережі, організації архітектурних турів та подій, а також відзначення сучасних тенденцій у готельному дизайні. Такий комплексний підхід до використання архітектури визначає стратегію маркетингу та позиціонування туристичного готелю для привертання та утримання різноманітної аудиторії.

3.4 Принципи проектування території туристичного готелю

Перебування у гірському регіоні вже само по собі є унікальним досвідом для туристів. Високогір'я пропонують не лише чисте повітря та чарівні пейзажі, але і велику кількість можливостей для активного відпочинку та відновлення сил.

Спортивні майданчики в гірському готелі мають велике значення для туристів, оскільки вони надають можливість активно провести час на свіжому повітрі, насолоджуючись природною красою. Важливо враховувати специфіку гірських регіонів та розташовувати майданчики так, щоб вони дозволяли насолоджуватися видами та при цьому були безпечними.

Тренажерні зали гірських готелів повинні бути обладнані сучасними тренажерами, що враховують особливості активного відпочинку в горах. Наприклад, стійкий до змін висоти тренажери, які підходять для високогір'я, а також вікна, що надають чудовий краєвид на гори, можуть стати важливими елементами таких залів.

Гірські регіони надають унікальні можливості для створення спа-центрів. Використання альтитудних особливостей та природних лікувальних джерел дозволяє надати гостям готелю ексклюзивні процедури для відновлення сил та релаксації.

Басейни в гірському готелі можуть бути більшим елементом розкоші та релаксації. Гірські термальні басейни, розташовані в природних озерах або зорані у відкритому повітрі, надають гостям неперевершений досвід контрасту тепла води та прохолоди гірського повітря.

В гірському готелі можна пропонувати різноманітні розважальні зони, такі як екстремальні види спорту, альпіністські екскурсії, гірські вечори з традиційною кухнею та національними виставами. Це дозволить гостям насолоджуватися природою гір та відчувати себе частиною місцевої культури.

Організація спортивних майданчиків, тренажерних зали, спа-центрів, басейнів та інших розважальних зон для туристичного готелю в гірському регіоні вимагає вдумливого планування та урахування особливостей цього унікального середовища. Спроектовані та організовані з розумінням потреб та очікувань гостей, такі зони можуть стати ключовим фактором вибору гірського готелю, пропонуючи гостям неперевершений відпочинок та незабутні враження від перебування в гірських краях.

Оптимальне розташування та забезпечення зручного доступу до парковок для транспорту в туристичних готелях є ключовим аспектом їхньої інфраструктури. Організації зручного доступу:

1. Розташування парковок:

- Близькість до головного входу: Парковки повинні бути розташовані якнайближче до головного входу готелю для зручного доступу гостей та оптимальної перевізки багажу.
- Доступність та видимість: Парковки повинні бути легкодоступними та видимими, щоб гості легко знаходили їх та відчували себе безпечно.

2. Розмір та вміщуваність парковок:

- Врахування обсягу гостей: Кількість парковочних місць повинна враховувати максимальний обсяг гостей та персоналу готелю, а також потреби відвідувачів ресторанів чи конференц-зон.
- Диференціація для різних видів транспорту: Створення окремих зон для легкових автомобілів, автобусів та таксі, враховуючи їхні специфічні потреби.

3. Безпека парковок:

- Освітлення та відеоспостереження: Забезпечення належного освітлення та відеоспостереження на парковках для забезпечення безпеки транспорту та пішоходів.
- Охорона та контроль доступу: Можливість забезпечити охорону та контроль доступу для підвищення рівня безпеки.

4. Естетика та ландшафтний дизайн:

- Інтеграція з архітектурою готелю: Парковки повинні гармонійно вписуватися в архітектурний стиль готелю та довкілля.
- Ландшафтний дизайн: Створення приємного ландшафту навколо парковок, щоб покращити загальний вигляд готелю та створити позитивне враження.

5. Зручний доступ для транспорту:

- Організація в'їздів та виїздів: Забезпечення оптимального розташування та конфігурації в'їздів та виїздів для уникнення заторів та покращення потоку транспорту.
- Сигналізація та напрямкові знаки: Встановлення сигналізації та напрямкових знаків для легкої орієнтації гостей на території готелю.

Створення комфортного та гармонійного оточення для відпочинку та розваг у гірських туристичних готелях передбачає організацію спокійних зон для

відпочинку з природними елементами та лаундж-зонами, а також створення активних зон для фізичних розваг, таких як спортивні майданчики та тренажерні зали.

Важливим аспектом є інтеграція природних елементів, таких як гірські пейзажі та водойми, щоб створити спокійну атмосферу для відпочинку. Додатково, активний відпочинок підтримується наявністю спортивних майданчиків для різних видів ігор та тренажерних залів для фітнесу.

Організація спа-центрів, басейнів та ігрових майданчиків для дітей розширює можливості для релаксації та сімейного відпочинку. Крім того, розташування тихих та активних зон, а також створення екологічної урбаністики сприяє створенню природного та екологічно чистого середовища для гостей.

Узгодження всіх цих елементів у плануванні готелю гірського регіону визначає особливий та неповторний характер його інфраструктури, що сприяє задоволенню різноманітних потреб гостей та створює неперевершений досвід відпочинку в унікальному гірському оточенні.

3.5 Розгляд особливостей проектування туристичного готелю

Туристичний готель - це гостьовий заклад, спеціально призначений для проживання тимчасових туристів, подорожуючих бізнесменів та інших подорожуючих. Готелі можуть варіюватись за розміром, класом, типом обслуговування та зручностями, які вони пропонують своїм гостям.

Задача функціонально-планової структури туристичного готелю забезпечує ефективний розподіл функцій та відповідності між різними підрозділами готелю для забезпечення його нормального функціонування та надання якісних послуг.

Проект готелю проектується в селі Зелена Івано-Франківській області, що розташоване навколо гір. Ділянка готелю розташована на підніжжі гори, навпроти головної дороги, що забезпечує зручне розташування готелю для туристів. Також в межах села протікає річка Бистриця-Надвірнянська.

Основа будь якого туристичного готелю є адміністративні блоки, в які входять лобі та рецепції (управління), що розміщуються на першому поверсі. Це місце прийому гостей, що відповідає за реєстрацію гостей, видачу ключів, інформацію про послуги готелю та події в районі.

Для зручності на першому поверсі розміщені - ресторани, кафе, бари, конференц-зали. Вони можуть мати своїх менеджерів та персонал для обслуговування гостей. А також мають свої допоміжні приміщення, наприклад кухня, службові приміщення, інвентарні.

Для обслуговування гостей передбачені консьєржі, камерні служби, зона для персоналу, що надає інформаційні послуги, допомагає з бронюванням трансферів, екскурсій. Включає групу працівників, які відповідають за прибирання та обслуговування номерів.

Конференц-зали в туристичних готелях є важливою складовою для приваблення бізнес-подорожуючих та проведення різноманітних подій. Залежно від класу готелю, конференц-зали мають комфортні лаундж-зони для відпочинку між сесіями, бізнес-центри для роботи та інші зони, спроектовані для зручності учасників подій.

Спортивні зали в туристичних готелях це продукт для гостей, які хочуть підтримувати свій фізичний стан та активно відпочивати під час подорожі. такі зали можуть мати різноманітне обладнання та інфраструктуру для здійснення різних видів фітнес-активностей.

Житловий блок в туристичних готелях проектується з 2-3 поверху і вище, а також можуть передбачати окремі будиночки, що включає в себе приміщення, призначені для тимчасового проживання гостей.

Проект передбачає фасади з гарними панорамними вікнами, що забезпечує природне освітлення, а великі балкони на гарний краєвид. Оздоблення фасадів має стримані тони, елементи дерева, підібрані під оточуючу середу. Форма готелю нагадує гірську місцевість.

Територія готелю передбачає паркові місця, спортивні майданчики, майданчики для дітей, зелені насадження, місця для відпочинку.

Готелі в гірських місцевостях потребують особливого підходу до конструкції. У зв'язку з екстремальними погодними умовами необхідно враховувати стійкість будівлі до снігових навантажень і сильних вітрів. Оптимізація енергоефективності грає важливу роль у забезпеченні комфорту та збереженні тепла. Крім того, потрібно ладнати з природою та використовувати екологічно чисті матеріали. Доступність та інфраструктура також мають значення, враховуючи інженерні особливості гірських районів. В цілому будівництво туристичних готелів у гірських регіонах вимагає врахування конкретних умов та відповідних технічних рішень.

Висновок

Особливості архітектурно-планувальної організації туристичних готелів у Карпатах відображають унікальний характер та особливості даного регіону, який визначається природним середовищем, культурним спадком та вимогами сучасного туриста.

- 1. Гармонія з природним оточенням:** Архітектурно-планувальна організація готелів в Карпатах акцентується на гармонійному взаємодії з природним оточенням. Архітекти та дизайнери стежать за тим, щоб будівлі вписувалися в ландшафт, використовуючи місцеві матеріали та стилі, що дозволяє гостям насолоджуватися неповторною природною красою.
- 2. Традиційність і сучасність:** Організація готелів в Карпатах відзначається спритним поєднанням традиційної архітектури з сучасними зручностями. Збереження етнічного колориту у дизайні готелів дозволяє гостям зануритися в культурний досвід регіону, а водночас наявність сучасних технологій забезпечує комфорт та високий рівень обслуговування.
- 3. Екологічна урбаністика:** Зважаючи на зростаючий інтерес до екологічної урбаністики, готелі в Карпатах спрямовані на зменшення негативного впливу на природу. Використання енергоефективних технологій, систем відновлювальної енергії та впровадження принципів сталого будівництва стають необхідною частиною архітектурних рішень.
- 4. Розширені можливості для відпочинку:** Планування готелів у Карпатах передбачає створення розширених територій для відпочинку. Це можуть бути тераси з видом на гори, альтанки у лісі, традиційні майданчики для вогнища тощо. Такі простори дозволяють гостям насолоджуватися природою і створюють атмосферу спокою та затишку.
- 5. Культурна аутентичність:** Архітектурно-планувальна концепція готелів акцентується на відображенні культурної спадщини регіону. Інтер'єри, мистецькі та ремеслярські вироби можуть слугувати елементами, що розповідають про історію та традиції Карпат.

Отже, архітектурно-планувальна організація туристичних готелів у Карпатах визначається бажанням створити гармонійне сполучення між сучасністю та природним довкіллям, пропонуючи гостям не лише комфортне проживання, але і унікальний культурний досвід, пов'язаний з природною красою та традиціями регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДБН Б.2.2-12:2019 "Планування і забудова територій"
ТП І.Шпилевський, Ю.Палеха, А.Економов, М.Дьомін
2. <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1568/dysertaciyaasavchuk.pdf>
3. <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1593/dysertaciya14042017.pdf>
4. <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1592/disonufrivio1.pdf>